

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

H.Čemerlića 2, 71000 Sarajevo, Tel: ++ 387 (0) 33 70 35 73, Fax: 70 35 65 - www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

ИЗВЈЕШТАЈ

О ФИНАНСИЈСКОЈ РЕВИЗИЈИ МИНИСТАРСТВА ОДБРАНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА 2013. ГОДИНУ

Број: 01/02/03-08-16-1-515/14

Сарајево, јуни 2014. године

САДРЖАЈ

I МИШЉЕЊЕ РЕВИЗОРА	3
II ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ	6
1. Увод	6
2. Поступање по ранијим препорукама	6
3. Систем интерних контрола	9
4. Буџет	11
5. Планирање и извјештавање о раду	12
6. Преглед расхода буџета	14
6.1. Текући издаци	14
6.2. Капитални издаци	24
6.3. Текући грантови	25
7. Биланс стања	26
8. Јавне набавке	35
9. Остало	40
10. Кореспонденција	44
III ПРИЛОГ	45
ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ И ИЗЈАВА О ОДГОВОРНОСТИМА	45
Преглед расхода буџета за 2013. годину	
Биланс стања на 31.12.2013. године	
Изјава о одговорностима руководства	

I МИШЉЕЊЕ РЕВИЗОРА

Увод

Извршили смо ревизију финансијских извјештаја (Биланс стања, Преглед прихода, примитака и финансирања, Преглед расхода буџета по економским категоријама, Посебни подаци о платама и броју упослених, Преглед динамике упошљавања, Преглед сталних средстава у облику ствари и права, Преглед капиталних улагања и Анализу извршења буџета - текстуални дио) у **Министарству одбране Босне и Херцеговине** (у даљем тексту: Министарство) за годину која се завршава 31. децембра 2013. године.

Поред финансијских извјештаја, предмет ревизије била је и усклађеност пословања Министарства с одговарајућим законима и прописима који имају утицаја на финансијске извјештаје за 2013. годину.

Одговорност руководства

Руководство Министарства је одговорно за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са прихваћеним оквиром финансијског извјештавања, тј. Законом о финансирању институција БиХ, Законом о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за текућу фискалну годину, Правилником о финансијском извјештавању институција БиХ и Правилником о рачуноводству с рачуноводственим политикама и процедурама за кориснике буџета институција БиХ. Ова одговорност укључује и креирање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и презентацију финансијских извјештаја која не садрже значајне погрешне исказе услјед пријеваре или грешке.

Поред одговорности за припрему и презентацију финансијских извјештаја, руководство Министарства је одговорно за пословање у складу са одговарајућим законима и прописима и потврђује да је током фискалне године осигурало намјенско, сврсисходно и законито кориштење средстава одобрених буџетом институције за остваривање утврђених циљева, те економично, ефикасно и ефективно функционисање система финансијског управљања и контроле.

Одговорност ревизора

Наша је одговорност изразити мишљење о финансијским извјештајима на основу ревизије. Ревизију смо извршили у складу са Законом о ревизији институција Босне и Херцеговине и примјењивим Оквиром Међународних стандарда врховних ревизионих институција (ISSAI). Ови стандарди захтијевају да поступамо у складу са етичким захтјевима и да ревизију планирамо и извршимо на начин који омогућава да се, у разумној мјери, увјеримо да финансијски извјештаји не садрже значајне погрешне исказе. Ревизија укључује обављање поступака у циљу прибављања ревизионих доказа о износима и објавама у финансијским извјештајима. Избор поступка је заснован на просудби ревизора, укључујући процјену ризика значајног погрешног приказивања у финансијским извјештајима услјед пријеваре или грешке. Приликом процјене ризика ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја у циљу осмишљавања ревизионих поступака који су одговарајући у датим околностима, али не у сврху изражавања мишљења о ефикасности интерних контрола. Ревизија такође оцјењује финансијско управљање, функцију интерне ревизије и систем интерних контрола.

Поред одговорности за изражавање мишљења о финансијским извјештајима, наша одговорност је изражавање мишљења о томе да ли су финансијске трансакције и информације, по свим битним питањима, усклађене са одговарајућим законима и

прописима. Ова одговорност укључује обављање процедура како би добили ревизионе доказе о томе да ли се средства користе за одговарајуће намјене које су одређене законом и прописом. Ове процедуре укључују процјену ризика од значајних неслагања са законима и прописима.

Вјерујемо како су прибављени ревизиони докази довољни и одговарајући и да обезбјеђују основу за наше мишљење.

Основа за мишљење с резервом

1. Као што је наведено под тачком 7. Извјештаја, у дијелу везано за попис имовине, обавеза и потраживања, исти није извршен у складу са важећим прописима.
2. Као што је наведено под тачком 7. Извјештаја, у дијелу везано за покретну перспективну војну имовину, за годину која је завршила 31.12.2013. године, у пословним књигама Министарства није вриједносно приказана покретна војна имовина која ће по Споразуму о коначном располагању свим правима и обавезама на покретној имовини и даље служити за потребе Министарства. Тиме су стална средства и извори средстава подцијењени за најмање 72.894.127 КМ.
3. Као што је наведено под тачком 7. Извјештаја, у дијелу везано за краткорочне текуће обавезе, Министарство је у 2013. години евидентирало и платило обавезе према добављачима из ранијих година у износу од најмање 312.251 КМ, те су на тај начин обавезе према добављачима и трошкови прецијењени, најмање за наведени износ.
4. Као што је наведено под тачком 8. Извјештаја, није успостављен ефикасан и поуздан систем јавних набавки.

Мишљење с резервом

Према нашем мишљењу, осим за могуће ефекте наведене у Основи за мишљење с резервом, финансијски извјештаји Министарства приказују фер и истинито, по свим битним питањима, стање имовине и обавеза на 31.12.2013. године и извршење буџета за годину која се завршила на наведени датум, у складу са прихваћеним оквиром финансијског извјештавања.

Финансијске трансакције и информације приказане у финансијским извјештајима Министарства у току 2013. године биле су у свим значајним аспектима усаглашене с одговарајућим законима и прописима, осим за могуће ефекте који су наведени у Основи за мишљење с резервом.

Истицање предмета

Не изражавајући даљу резерву на дато мишљење, скрећемо пажњу на:

- тачку 6.1. Извјештаја, дио који се односи на рационализацију трошкова кориштења службених возила.
- тачку 7. Извјештаја, дио који се односи на потенцијалне обавезе у вези судских спорова.

Сарајево, 30.06.2014. године

**ГЕНЕРАЛНИ
РЕВИЗОР**

Миленко Шего

**ЗАМЈЕНИК
ГЕНЕРАЛНОГ
РЕВИЗОРА**

Џевад Некић

**ЗАМЈЕНИЦА
ГЕНЕРАЛНОГ
РЕВИЗОРА**

Божана Трнинић

II ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ

1. Увод

Министарство је основано Законом о измјенама и допунама закона о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине¹. Надлежности Министарства регулисане су Законом о министарствима и другим органима управе БиХ и Законом о одбрани БиХ². Стварање и одржавање одбрамбеног капацитета, надзор над свим аспектима Оружаних снага Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Оружане снаге), представљање Босне и Херцеговине у међународним односима везано за питања одбране, затим израда, преглед и ажурирање обрамбене политике БиХ коју одобрава Предсједништво БиХ, неке су од надлежности Министарства.

Одредбама Закона о одбрани БиХ дефинисане су организацијске и административне те командне надлежности министра одбране које су предмет врховне команде и контроле Предсједништва БиХ. Министарство се попуњава с државним службеницима, запосленицима и активним војним лицима која су распоређена на послове и задатке у складу са важећим законима и Правилником о унутрашњој организацији Министарства.

2. Поступање по ранијим препорукама

Канцеларија за ревизију институција БиХ (у даљем тексту: Канцеларија за ревизију) извршила је финансијску ревизију Министарства за 2012. годину о чему је сачињен Извјештај о ревизији, те изразила мишљење с резервом везано за неевидентирање покретне перспективне имовине, прецјењивање краткорочних текућих обавеза, те неуспостављање ефикасног и поузданог система јавних набавки, уз истицање предмета везано за непостојање плана борбе против корупције, рационализацију трошкова службених возила, потенцијалне обавезе у вези судских спорова и проблеме у вези пописа имовине, обавеза и потраживања.

Министарству су предложене препоруке којима се сугерише предузимање одређених активности на унапрјеђењу пословања и отклањању неправилности у даљем пословању. Министарство је доставило одговор Канцеларији за ревизију у складу са чланом 16. став 3. Закона о ревизији институција БиХ.

Освртом на препоруке ревизије дате у Извјештају о ревизији за 2012. годину, те увидом у предузете активности, устврдили смо сљедеће:

Реализоване препоруке:

Министарство је ускладило одредбе Правилника о војним летачима и летачкој служби у Министарству с Одлуком Савјета министара БиХ о посебним додацима на плату за активна војна лица.

Извршено је раздвајање одговорности, у смислу да лица која судјелују у процесу набавке, састављању тендерске документације и реализацији уговора, више нису и чланови комисија за јавне набавке.

¹ Службени гласник БиХ, број 42/03

² Службени гласник БиХ, број 88/05

Министарство је у 2013. години усвојило Правилник о репрезентацији и поклонима у којем су детаљно дефинисана права и обавезе корисника репрезентације.

Креирана је резервна копија података и омогућена је контрола записа у постојећем систему плата кроз "лог-фајлове". Инсталирана је набављена мрежна опрема и повезане су преостале локације путем SDH мреже.

Препоруке чија је реализација у току:

Још увијек није на свим нивоима успостављен потпун систем интерних контрола. Министарство је извршило измјене Правилника о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију, али још увијек није дошло до кадровског јачања интерне ревизије.

Акциони план за превенцију корупције и борбу против корупције у Министарству и Оружаним снагама још увијек није усвојен од менаџмента Министарства.

У току су активности у вези дугорочног, односно трајног рјешавања проблема смјештаја активних војних лица.

Ријешен је дио потраживања за уплаћене авансе, али још увијек се потражују значајна средства.

Министарство је предузело одређене активности у вези процјене покретне перспективне војне имовине. У току 2013. године извршена је процјена вриједности дијела покретне перспективне војне имовине (моторна возила и борбена возила). Активности у вези процјене и евидентирања остале покретне перспективне војне имовине су још увијек у току.

Закључен је уговор за набавку новог система за обрачун плата и накнада запослених у Министарству, али имплементација уговора не тече планираном динамиком.

Нереализоване препоруке:

Није ријешено питање располагања војном имовином.

Питање непокретне перспективне имовине Министарства као дио опште проблематике државне имовине није још увијек ријешено, тако да иста није укњижена у пословне књиге Министарства³.

Процес предаје неперспективних локација непокретне војне имовине није још увијек извршен⁴.

Није извршена процедура уништења за опрему расходовану у 2012. години како то налаже Правилник о рачуноводству нити је иста враћена у пословне евиденције Министарства.

Редовни годишњи попис поновно није проведен у складу са релевантним прописима и самом сврхом пописа.

³ Реализација ове препоруке није у искључивој надлежности Министарства већ овиси о политичком договору.

⁴ Динамика овог процеса овиси о нижим разинама власти.

Приједлог правилника о образовању, усавршавању за активна војна лица још увијек није упућен Савјету министара БиХ на сагласност.

Министарству је у недостатку средстава на појединим позицијама, поновно евидентирало трошкове супротно постојећем Правилнику о рачуноводству и контом плану.

Везано за службена возила, нису предузимане никакве активности по питању оправданости постојећег возног парка, успостављена контрола утрошка средстава за употребу возила није ефикасна, није успостављена ефикасна база података о трошковима возила, није преиспитана оправданост права располагања службеним возилима 24 сата дневно. Није успостављена посебна евиденција за возила која се не убрајају у категорију М1 возила. Није извршена примопредаја возила у Одјел за опште и заједничке послове, а возила су још увијек задужена по секторима.

У вези процеса јавних набавки, нису усвојени нови интерни акти којим би се прецизније дефинисали носиоци активности, њихове обавезе и одговорности, као и начин избора добављача путем директног споразума.

Нити у 2013. години није евидентирана реализација средстава донација на два пројекта.

Везано за SAR мисију, још увијек није потписан уговор с Дирекцијом за цивилно ваздухопловство БиХ, којим би био регулисан начин пружања услуге и финансирања исте.

Поновно су уочене исплате из благајне које нису евидентирани у пословним књигама.

Нису предузете конкретне мјере на рјешавању и наплати евидентираних заосталих потраживања од војно - дипломатских представника којима је истекао мандат.

Још увијек нису дефинисани оквирни критерији разграничавања текућих од инвестицијских издатака.

Вишкови и мањкови утврђени годишњим пописом поновно су прокњижени у наредној години, што је у супротности с важећим Правилником о рачуноводству. Министарство још увијек није успоставило такав систем интерних контрола који ће осигурати благовремено достављање и књижење финансијске документације, а тиме и тачно евидентирање обавеза у обрачунском периоду у којем су и настале. Тако су поновно забиљежени случајеви евидентирања обавеза из претходних година.

И даље се потраживања за депонирана средства за набавку материјално-техничких средстава за провођење Протуминских акција не воде у евиденцијама Министарства⁵, а предузете радње нису резултирале испоруком материјално-техничких средстава.

Поново је на бази проведених ревизорских процедура утврђено како постоје неслагања у салдима обавеза према добављачима. Није урађена анализа унапрјеђења система кадрова и система евиденције и контроле плата.

⁵ Реализације овог дијела препоруке која се односи на евиденције, не овиси о Министарству, већ је у надлежности Министарства финансија и трезора БиХ.

3. Систем интерних контрола

Министарство је одговорно за креирање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и презентацију финансијских извјештаја и усклађеност пословања са законима и правилима. Контролно окружење представља основу система интерних контрола и подразумева руковођење и стил управљања, организацијску структуру и компетентности и политике људских ресурса.

На основу проведене ревизије може се констатовати како је Министарство предузимало одређене активности на унапрјеђењу система интерних контрола. Тако су настављене активности на процјени вриједности материјалних средстава с листе покретне перспективне имовине, предузете су активности везано за реализацију извршеног трансфера за протуминске акције из ранијег раздобља и реализацију раније датих аванса. Такође, предузете су активности на обједињавању система плата за све запослене у Министарству. Обзиром како Савјет министара БиХ још увијек није донио јединствена правила и стандарде потрошње за одређене категорије расхода (репрезентација, службена возила, телефони) у институцијама Босне и Херцеговине, Министарство је и у 2013. години, када су у питању ови издаци примјењивало своја интерна акта којима је одредило правила и ограничења потрошње.

У циљу унапрјеђења цјелокупног система логистичког планирања и реализације уговора, Министарство је током године одржало више радионица које су резултирале израдом нацрта три системска документа из подручја планирања, уговарања и реализације роба, радова и услуга. Очекује се како би ови документи требали бити усвојени у 2014. години.

Међутим, и поред покренутих активности, ревизијом Министарства су уочене одређене слабости у функционисању система интерних контрола те простор за његово побољшање и надоградњу. Као значајније (системске) недостатке наводимо слjedeће:

- **неријешено питање располагања војном имовином** што представља ризик за учинковито и транспарентно управљање јавним средствима те сметњу при реализацији програмских циљева Министарства. Као посљедице непреузимања неперспективних локација Министарство сноси значајне трошкове. Неријешен статус имовине представља проблем и с гледишта рачуноводственог евидентирања и обављања пописа имовине. Канцеларија за ревизију је упозната с чињеницом како рјешавање питања војне имовине није у искључивој надлежности Министарства и како представља својеврсно политичко питање⁶ (детаљније у тачки 7. Извјештаја).
- **недовољна ажурност у достављању финансијске документације** што за посљедицу, између осталог, има евидентирање трошкова у раздобље којем не припадају. Поновно су евидентирани и плаћени фактура из претходних година на терет буџета 2013. године у значајним финансијским износима.
- **неадекватно финансијско управљање из ранијих раздобља** које се рефлектира и на текуће пословање Министарства. Наиме још увијек нису оправдани дати аванси из ранијих година, нису наплаћена потраживања од војно-дипломатских представника, није ријешено евидентирање, односно реализација депозита уплаћеног 2011. године за набавку материјално техничких средстава за провођење протуминских акција.
- **још увијек недовољно поуздан и учинковит систем јавних набавки** - уочене су бројне слабости при провођењу процедура јавних набавки и у примјени важећих прописа (детаљније у тачки 8. Извјештаја).

⁶ Почетком 2012. године постигнут је споразум политичких лидера о принципима расподеле непокретне војне имовине, међутим још увијек нису конкретизоване радње по питању непокретне војне имовине (процјена имовине, укњижба власништва, евидентирање у пословним књигама).

Потребно је, у циљу ефикаснијег пословања и поузданог финансијског извјештавања, на свим нивоима успоставити систем интерних контрола који ће елиминирати наведене слабости и допринијети ефикасном остваривању циљева Министарства.

Поновно наглашавамо како је потребно, у сарадњи с надлежним институцијама (Предсједништво БиХ, Парламентарна скупштина БиХ, Савјет министара БиХ и Министарство финансија и трезора БиХ) што прије ријешити питање располагања војном имовином, као предуслова тачног рачуноводства, те истинитог и фер исказивања имовине у финансијским извјештајима Министарства.⁷

Интерна ревизија Министарства: Према Закону о интерној ревизији институција БиХ⁸ и Одлуци о критеријима за успоставу јединица интерне ревизије у институцијама БиХ⁹, предвиђено је да интерну ревизију врши јединица интерне ревизије у оквиру Министарства. Сходно поменутој Одлуци, Министарство је извршило измјене Правилника о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију. Правилником је предвиђено да интерну ревизију обавља Јединица за интерну ревизију у којој су предвиђена четири радна мјеста, и то руководиоца Јединице и три стручна савјетника за интерну ревизију. У току су активности на кадровској попуни Јединице интерне ревизије. Рад интерне ревизије заснован је на процедурама планирања, извршења и извјештавања у складу са стандардима интерне ревизије, те Приручнику прописаном од Централне хармонизацијске јединице. У 2013. години, интерну ревизију обављале су двије особе (шеф и један извршилац). Годишњим планом предвиђено је седам ревизија, а извршено је шест ревизија за која је сачињен извјештај. И даље сматрамо како је за овако сложен систем какав је Министарство, тренутно недовољан број извршилаца у Јединици интерне ревизије.

Препоручујемо Министарству да убрза активности на јачању интерне ревизије, првенствено у смислу њеног кадровског попуњавања.

- **Руковођење, организација и људски ресурси**

На челу Министарства налази се министар који има два замјеника: замјеника министра одбране за политику и планирање и замјеника министра одбране за управљање ресурсима. Према Закону о одбрани, усвојен је Правилник о унутрашњој организацији Министарства од 28.07.2006. године којим су прописане надлежности, начин руковођења и систематизација радних мјеста у Министарству. Величину, структуру и локацију Оружаних снага БиХ предлаже министар одбране, а приједлог усваја Предсједништво БиХ. Закон о одбрани БиХ дефинише Заједнички стожер Оружаних снага БиХ као стручно стожерно тијело подчињено министру одбране, које је одговорно за планирање, организирање и извршење налога и заповиједи министра одбране. Оружане снаге састоје се од активног војног особља, припадника причувног састава који су ангажирани у војну службу, цивилних особа и кадета.

У процесу ревизије сагледано је и управљање људским ресурсима Министарства. Под управљањем људским ресурсима подразумијевају се међусобно повезане активности и процеси од којих су најважнији: планирање броја радних мјеста, анализа послова тј. радних мјеста, дефинисање компетенција и вјештина за свако радно мјесто, процес селекције, професионална обука и развој запослених, унапрјеђење знања и вјештина

⁷ Ово питање није у искључивој надлежности Министарства и овиси о политичком договору.

⁸ Службени гласник БиХ, број 27/08, 32/12

⁹ Службени гласник БиХ, број 49/12

запослених, мотивација запослених и међуљудски односи те комуникација са запосленим.

У циљу дефинисања стратешких одређења у систему управљања људским ресурсима, Министарство је у претходном раздобљу донијело низ политика управљања и развоја људских ресурса. Тако је усвојена Политика развоја функције менаџмента људских потенцијала у Министарству, Политика професионалног развоја и управљања каријером војних особа у Министарству и Оружаним снагама. У циљу имплементације усвојених политика креирано је више правилника и процедура.

Министарство проводи оцјењивање рада државних службеника према Правилнику о начину оцјењивања рада државних службеника у институцијама БиХ, а оцјењивање рада војних лица врши се према Правилнику о оцјењивању рада војних лица у Министарству и Оружаним снагама. У 2013. години није било примјера негативне оцјене рада државних службеника.

4. Буџет

Министарство је упутило Захтјев за додјелу средстава из буџета за 2013. годину у укупном износу од 284.728.000 КМ и то за текуће издатке износ од 281.715.000 КМ, капиталне издатке износ од 2.913.000 КМ те за судске пресуде 100.000 КМ. Упућен је и Анекс основног Захтјева у износу од 13.751.531 КМ.

Законом о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2013. годину¹⁰, Министарству су одобрена средства у износу од **291.068.000 КМ**. У односу на одобрена буџетска средства за 2012. годину, буџет Министарства је мањи за 14.779.000 КМ. Министарству су у 2013. години на располагању била и средства донација у укупном износу од 1.964.618 КМ.

Укупно остварени расходи Министарства у 2013. години износили су **278.290.258 КМ**, од чега се на буџетска средства односи 278.176.000 КМ, а на новчане донације односи 114.258 КМ. У односу на буџетом одобрена средства, извршење буџета износи готово 96%. Одступање извршења у односу на одобрена буџетска средства се највећим дијелом односи на капиталне издатке (8.111.912 КМ). Наиме средства у износу од 7.480.000 КМ, која су буџетом одобрена за ремонт хеликоптера, накнадно су, посебном одлуком Савјета министара БиХ одобрена да се реализују као вишегодишњи пројект, тако да није било извршења буџета за ове намјене. Одступања извршења на осталим позицијама углавном су узрокована проблемима у провођењу процедура јавних набавки. Извршење донираних средстава износило је 114.258 КМ (мање од 9% у односу на расположива средства) што је детаљније описано у тачки 9. Извјештаја - Донације.

На основу Одлуке Савјета министара БиХ о наставку пројекта удруживања средстава из буџета Министарства у NATO Trust Fund, Министарство је покренуло процедуру реструктурирања буџета у износу од 300.000 КМ. Темељем тога, Министарство финансија и трезора БиХ је одобрило тражено реструктурирање расхода на терет позиције Уговорене и друге услуге.

Према Процедуре о реструктурирању расхода буџетских корисника за 2013. годину, Министарство је на основу Одлуке о реструктурирању расхода Министарства финансија и трезора БиХ од 02.12.2013. године, извршио реструктурирање расхода у укупном износу од 4.415.788 КМ. Министарство је захтијевало реструктурирање расхода у већем износу (5.395.788 КМ), међутим Министарство финансија и трезора БиХ

¹⁰ Службени гласник БиХ, број 100/12

је у коначници одобрило реструктурирање само у износу од 4.415.788 КМ. Иако је у Прецедури о реструктурирању расхода буџетских корисника за 2013. годину прописано како се реструктурирањем не може повећати позиција Бруто плате и накнаде, изузев доношења посених одлука Савјета министара БиХ које се односе на упошљавање, Министарство је, између осталог, одобрило повећање и позиције Бруто плате и накнаде у износу од 750.000 КМ.

Савјет министара БиХ је 18.12.2013. године усвојио Информацију о промјени намјене кориштења средстава на позицији инвестиционог одржавања и реструктурирању буџета за реализацију вишегодишњег пројекта ремонта четири хеликоптера. Истодобно је донешена Одлука о вишегодишњем пројекту ремонта хеликоптера за раздобље 2013. - 2014. године. Средства за реализацију овог вишегодишњег пројекта су осигурана из буџета Министарства за 2013. годину, и то с позиција текућег одржавања (980.000 КМ) и инвестиционог одржавања (6.500.000 КМ).

Од укупног реализованих буџетских средстава у 2013. години (278.176.000 КМ), готово 87% средстава утрошено је на бруто плате те накнаде трошкова запослених, а за све остале расходе Министарства (текуће и капиталне) реализовано је нешто више од 13% буџета.

5. Планирање и извјештавање о раду

- **Стратешки план, програм рада и извјештај о раду**

Стратешко планирање: Стратешко планирање на нивоу Министарства и Оружаним снагама засновано је на сљедећим стратешким концептуалним документима: Одбрамбена политика БиХ (одобрена од Предсједништва БиХ 2008. године), Политика одбрамбеног планирања (одобрена од министра одбране 2009. године), Политика управљања одбрамбеним ресурсима (одобрена од министра одбране 2009. године), Смјернице за одбрамбено планирање (одобрене од министра одбране у јануару 2013. године за раздобље до 2018. године), Концепт система програмирања, планирања, буџетирања и извршења.

Још увијек је у току усвајање документа Преглед одбране БиХ, чији је саставни дио документ Дугорочни план развоја и модернизације Оружаних снага. У њему се операционализира визија развоја Оружаних снага дефинисана Одбрамбеном политиком БиХ, те правци и циљеви развоја Оружаних снага. Наведени документ би требао дати стратешку визију развоја одбрамбеног система БиХ до 2020. године.

Сви документи везани за стратешко планирања су утемељени на релевантним законима и објављени су на интернет страници Министарства.

Програм рада Министарства за 2013. годину садржавао је укупно 119 програмских активности, од чега 100 тематских, 7 нормативних и 12 међународних активности. Тежиште рада Министарства у 2013. години било је усмјерено на реализацију програмских послова и задатака из надлежности Министарства као органа управе, активностима придруживања НАТО-у те завршетку претходних реформских активности. Тежиште активности Министарства утврђене Програмом рада за 2013. годину су: окончање имплементације реформских рјешења из претходне реформе у подручју одбране, обука Оружаних снага, активности у оквиру Програма партнерство за мир и стварање услова за евроатланске интеграције укључујући и међународне мировне мисије, завршетак израде и усвајање документа Преглед одбране и Дугорочни план модернизације Оружаних снага БиХ 2011.-2020. година, развој цивилно војне сарадње и помоћи цивилним органима власти, јачање међународне сарадње те наставак формалног конституирања системских

докумената. Наведене активности су идентичне тежишту активности из Програма рада Министарства за 2012. годину.

Извјештај о раду: Министарство је 17.02.2014. године доставило Извјештај о раду за 2013. годину Предсједништву БиХ, Заједничкој комисији за одбрану и сигурност Парламентарне скупштине БиХ те Савјету министара БиХ. Према Изјави о одговорности министра Министарства, сви планирани програмски задаци су у потпуности реализовани (постотак извршења 100%), изузев активности у вези израде и усвајања документа Преглед одбране и Дугорочни план модернизације Оружаних снага БиХ 2011.-2020. и израде планова имплементације, која је према изјави менаџмента реализована 80%.

Према наводима из Извјештаја о раду, Министарство је у потпуности реализирало 101 активност, дјеломице је реализовано 9 активности, а 9 активности је остало нереализовано. У Извјештају се наводи како су остварени значајни резултати при пружању помоћи цивилним структурама, првенствено у инжињеријским радовима и пружању помоћи при гашењу пожара. Током 2013. године, Оружане снаге су деминирале укупно 2.190.106 м² или 65,30 % укупног годишњег плана за 2013. годину. У 2013. години евидентиран је пораст броја изванредних догађаја који су проузрочили материјалну штету. Ово је посебице изражено кроз отуђење наоружања и војне опреме. Евидентирана су отуђења имовине, наоружања и опреме на пет локација због чега су надлежни органи предузели истражне радње унутар Оружаних снага. Штета настала отуђењем процијењена је на 54.562 КМ. Такође, током 2013. године, методама делаборације и детонације уништене су 894 тоне вишкова наоружања и нестабилног стрелјива.

Током 2012. године покренуте су активности у вези процјене вриједности материјалних средстава с Листе покретне имовине које ће служити за потребе Министарства^[1]. У 2012. години је првобитно процијењен 2.321 комад разних типова и врста моторних возила с укупном вриједношћу од готово 75.000.000 КМ, што је био предмет корекције и дорада у 2013. години, обзиром како је процес процјене и укњижења ове имовине још увијек у току, те је извршена процјена вриједности моторних возила, укључујући и специјална борбена и неборбена средства (укупно 2.239 комада) у вриједности од 64.163.817 КМ за шта је донесена Одлука о повећању сталних средстава у 2014. години. У раздобљу трајања завршне ревизије, у току је био унос процијењене вриједности за моторна и борбена возила у вриједности од 64.163.817 КМ. Одлука о повећању вриједности сталних средстава у 2014. години за наведени износ је потписана од министра 07.04.2014. године.

Током 2013. године формирана је комисија за процјену информатичке опреме и средстава везе, те повјеренство за процјену вриједности намјештаја и осталих машина и уређаја наслијеђених од ентитетских министарстава одбране, које је радило на процјенама вриједности наведених средстава за шта је израђен извјештај о процијењеним вриједностима (информатичка опрема и средства везе у износу од 3.242.475 КМ, процјена вриједности намјештаја и осталих стројева и уређаја у износу од 5.487.835 КМ). С датумом обављања завршне ревизије, унос наведених средстава није још увијек био извршен. Активности у вези процјене и евидентирања остале покретне перспективне војне имовине с Листе покретне имовине које ће служити за потребе Министарства су још увијек у току.

У Извјештају о раду за 2013. годину истакнути су проблеми који су утицали на функционалност рада Министарства. Тако се као проблеми наводе недостатак финансијских средстава који не дозвољава модернизацију Оружаних снага, те недовољна опремљеност савременим техничким, информатичким и комуникацијским средствима.

^[1]Службени гласник БиХ, број 36/10

- **Превенција корупције**

Стратегија за борбу против корупције: Министарство још увијек није усвојило Акциони план за превенцију корупције и борбу против корупције у Министарству и Оружаним снагама БиХ. План је израђен, но међутим исти још увијек није усвојен од менаџмента Министарства. Акциони план обухвата 2014. годину. Напомињемо како је Стратегија за борбу против корупције Савјета министара обухватала раздобље од 2009. до 2014. године, те уколико у наредном раздобљу Акциони план и буде усвојен, неће бити примјењив.

Према Политици за изградњу интегритета, смањења ризика и борбе против корупције у Министарству и Оружаним снагама БиХ, формиран је Одбор за изградњу интегритета и борбу против корупције. Одбор надгледа provedбу Политике и даје приједлоге министру одбране за изградњу интегритета, смањења ризика и борбу против корупције. У току су активности на изради Плана интегритета, које се проводе у сарадњи с НАТО стожером.

Препоручујемо Министарству да што прије изради План интегритета с јасно дефинисаним мјерама и активностима, роковима за provedбу те носиоцима provedбе активности.

6. Преглед расхода буџета¹¹

6.1. Текући издаци

- **Бруто плате**

Евидентирани издаци на овом конту износе 189.142.748 КМ и не приказују стварно стање, већ су исти прецијењени у оквиру ових расхода, а потцијењени у оквиру накнада за 100.000 КМ. Наиме, због недостатка средстава извршено је књижење у износу од 100.000 КМ средстава која се односе на накнаде, на позицију бруто плате и накнаде.

Министарство треба евидентирати трошкове према постојећем Правилнику о рачуноводству и контом плану, а у недостатку средстава на појединим позицијама, користи друге законске могућности.

Укупан број запослених у Министарству на 31.12.2013. године износио је 9.906, од чега се на Оружане снаге односи 9.648, а на Министарство 258. Законом о буџету институција БиХ Министарству је одобрено 10.012 упослених. Методом узорка тестиран је обрачун плата у Министарству и Оружаним снагама. Констатовано је да се плате и накнаде плата обрачунавају према одредбама Закона о платама и накнадама у институцијама БиХ¹². Током 2013. године у Оружаним снагама радни однос су засновале 823 особе, а у Министарству укупно 20 особа, од чега девет приправника. У извјештајном раздобљу Оружане снаге и Министарство су напустиле 953 особе по разним основама. Обрачун плата за запослене у Министарству врши Министарство финансија и трезора БиХ путем Централизованог система обрачуна плата, а обрачун плата за припаднике Оружаних снага и даље врши Министарство, путем посебног компјутерског програма. Мишљења смо како систем обрачуна плата и накнада треба бити јединствен на нивоу целокупног Министарства. Министарство финансија и трезора БиХ је поновно покренуло процедуру за набавку софтвера за обрачун плата и накнада припадника Оружаних снага који треба бити уграђен у систем Централизованог обрачуна плата и накнада који се води у Министарству финансија и трезора БиХ (ЦОИП). Правобранилаштво БиХ је дало

¹¹ Преглед расхода буџета за 2013. годину приказан је у Табели I у прилогу Извјештаја.

¹² Службени гласник БиХ, број 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13 и 87/13

позитивно мишљење на нацрт уговора за набавку новог система плата и персонала за потребе Министарства. Уговор је закључен с твртком NITES Бања Лука. Реализација уговора је започета у мају 2013. године. Њихова предвиђања су да ће комплетан пројект бити окончан с 31.12.2014. године. У току је имплементација софтвера.

Додаци на плату: При обрачуну плата, врши се и обрачун посебног додатка на плату за активна војна лица у Министарству и Оружаним снагама, на основу Одлуке Савјета министара БиХ о посебним додацима на плату за активна војна лица у Министарству и Оружаним снагама¹³. У раздобљу 01.01.- 31.12.2013. године исплаћени су сљедећи додаци: деминерски додатак-НУС у укупном износу од 397.384 КМ, летачки додатак у укупном износу од 744.121 КМ, додатак за службу на издвојеним висинским објектима у укупном износу од 105.474 КМ, додатак за рад на дужности на којој је особа изложена дјеловањима штетним по здравље у укупном износу од 140.057 КМ и положајни додатак у укупном износу од 593.084 КМ. Право на положајни додатак у 2013. години је остварило 2.489 особа. Обрачун додатака на плату прописан је поменутом одлуком у овисности од врсте додатка. За одређене додатке је прописано како се обрачунавају примјеном математичког метода у односу на пуни фонд радних сати, док се други додаци обрачунавају у пуном износу, без обзира на ефективно вријеме проведено на обављању одређеним пословима (летачки додатак). Оружане снаге тренутачно располажу с девет исправних хеликоптера, док је право на летачки додатак у децембру 2013. године остварило 170 особа.

Правилником о војним летачима и летачкој служби у Министарству и Оружаним снагама је дефинисано да војни летач професионалног састава, престанком летачке службе задржава право на 50% припадајућег летачког додатка на плату, а што није дефинисано Одлуком Савјета министара БиХ о посебним додацима на плату за активна војна лица у Министарству и Оружаним снагама. По препорукама ревизије да се предузму активности на усаглашавању поменутих аката, Министарство је сачинило измјене поменутог Правилника којима је укинуло право војног летача на 50% припадајућег летачког додатка на плату који је остваривао престанком летачке службе.

Стимулације: Укупно исплаћен износ нето стимулација током 2013. године износио је 34.168 КМ. Стимулације су исплаћене на основу рјешења министра за квалитетно и ефикасно обављање радних задатака према Правилнику о новчаној награди запослених у Министарству и Оружаним снагама.

- **Накнаде трошкова запослених**

Накнаде трошкова запослених остварене у 2013. години износиле су 52.262.783 КМ. Значајне накнаде односе се на издатке за превоз (13.177.591 КМ), топли оброк (9.427.168 КМ), регрес (3.137.429 КМ), одвојени живот (6.449.878 КМ), смјештај (8.155.012 КМ), помоћ у случају смрти и теже инвалидности (1.026.285 КМ), накнаде за мировне мисије (4.561.648 КМ), отпремнине (563.161 КМ) те накнаде новчаних примања војних лица (443.700 КМ),

Накнаде за пријевоз с посла на посао: Укупно остварени издаци за ове накнаде током 2013. године износе 13.177.591 КМ. Висина накнаде се кретала у распону од 53 КМ, па до висине основице за обрачун плате. Прегледом узорка обрачунатих накнада за пријевоз на посао и са посла констатовано је како су исте обрачунате суkladно Одлуци Савјета министара БиХ о висини, начину и поступку остваривања права на накнаду за пријевоз у институцијама БиХ¹⁴.

¹³ Службени гласник БиХ, број 2/09

¹⁴ Службени гласник БиХ број 04/09, 58/09 и 06/12

Накнаде трошкова смјештаја: Укупни издаци за накнаде трошкова смјештаја са 31.12.2013. године износили су 8.155.012 КМ. На овај conto су евидентиране накнаде трошкова закупа станова активних војних лица, именованих особа, државних службеника и осталих који остварују ово право (особе у војно - дипломатским представништвима). Укупан број активних војних лица која су у децембру 2013. године остваривала ову накнаду је 2.858. Претходних година су накнаде трошкова закупа станова активних војних лица биле евидентиране на трошковима закупа.

Издаци за накнаде за смјештај активних војних лица, именованих особа и државних службеника који остварују ово право, исплаћују се према важећим прописима (Одлуком Савјета министара БиХ од 18.04.2012. године), у распону од 150 КМ за војнике до висине основице за обрачун плате (475,69 КМ) за министра и генерале. Уговоре са закуподавцима закључују запослени Министарства како је и дефинисано Одлуком Савјета министара БиХ, а право на ову накнаду се остварује на темељу рјешења која доносе овлаштене особе, а темељем захтјева и доказа о пребивалишту. Накнада се уплаћује закуподавцу.

Као што је и раније констатовано, велики број запослених има уговоре с истим закуподавцем, односно и даље има случајева да је код истог закуподавца смјештено више особа, те да је за исту квадратуру закупа простора према уговору утврђена различита цијена закупа, јер је цијена закупа дефинисана уговором у висини накнаде на коју особа остварује право према рјешењу, односно Одлуци Савјета министара БиХ. Увидом у уговоре о закупу утврдили смо да су у неким садржане одредбе о плаћању режијских трошкова на терет закуподавца, а у неким на терет закупца.

Мишљења смо како уговори требају бити једнообразни, те да накнада утврђена Одлуком Савјета министара БиХ не подразумијева режијске трошкове.

Пројект смјештаја: У завршној ревизији је утврђено како је окончана процедура избора добављача за услуге израде идејног и главног пројекта за пренамјену објекта за становање активних војних лица у Чапљини, Сарајеву и Дервенти. Уговор је 27.12.2013. године закључен с изабраним добављачем, с роком завршетка услуге од 45 дана од испостављања наруџбенице. Добављач је у року доставио Приједлог идејног рјешења, али је Министарство 27.01.2014. године обавијестило добављача у вези властитих процедура одобравања овог приједлога унутар Министарства. Министар је 23.04.2014 дао сагласност на Приједлог идејног рјешења и реализацију израде Главног пројекта. Нисмо упознати је ли Министарство покренуло процедуру код Министарства финансија и трезора БиХ и Савјета министара БиХ да се наведени пројект третира као вишегодишњи капитални пројект.

Препоручујемо Министарству да настави са започетим активностима на пројекту трајног рјешавања смјештаја активних војних лица те заузме проактиван приступ у благовременом рјешавању свих неопходних питања, а све у циљу ефикасне реализације цијелокупног пројекта.

Накнаде за одвојен живот: Накнаде су реализоване у износу од 6.449.878 КМ. Право на накнаду за одвојен живот остварују именоване особе, руководећи државни службеници и савјетници у Министарству. Право на накнаду за одвојен живот у Оружаним снагама остварују сва активна војна лица (генерали, официри, доофицири и војници). Накнада за одвојен живот за Министарство и Оружане снаге је исплаћивана на основу интерног рјешења и потврде о пребивалишту (CIPS) у износу од 300 КМ мјесечно, што је сукладно Закону о платама и накнадама у институцијама БиХ и Одлуци о начину и поступку остваривања права запослених у институцијама БиХ на трошкове

смјештаја, накнаду за одвојен живот и накнаду за привремено распоређивање¹⁵. У Министарству је право на ову накнаду остварило шест особа, а у Оружаним снагама 2.193 особе.

Накнаде за топли оброк: Накнаде су остварене у износу од 9.427.168 КМ. Методом узорка констатовано је како се приликом обрачуна и исплате ове накнаде Министарство придржавало одредби Закона о платама и накнадама у институцијама БиХ и подзаконских аката поменутог Закона.

Регрес за годишњи одмор: Накнаде за регрес за годишњи одмор остварене су с 31.12.2013. године у износу од 3.137.429 КМ. Регрес је исплаћен у износу 300 КМ свим запосленим с коефицијентом за обрачун плате до 4, а за запослене чији је коефицијент преко 4, регрес је исплаћен у износу од 1 КМ.

Помоћ у случају смрти или теже болести: Укупно остварени издаци за ове накнаде током 2013. године износе 1.026.285 КМ и исплаћене су сукладно Одлуци о начину и поступку остваривања права на накнаду у случају тешке повреде на раду запосленог, тешке болести и инвалидности запосленог или члана његове уже породице и смрти члана уже породице запосленог¹⁶ те Одлуци о начину и поступку остваривања права на накнаду у случају смрти запосленог¹⁷.

Остале накнаде: Издаци за ове накнаде током 2013. године реализовани су у износу од 19.084 КМ. У 2012. године на овом конту евидентиран је износ од 858.736 КМ, а односио су се на накнаде за стручно образовање и усавршавање у Министарству одбране БиХ. У 2013. години наведени издаци за школовање у земљи и иностранству књиже се на трошкове дневница у земљи и иностранству, односно на позицији путних трошкова, а не на накнадама. На позицији осталих накнада за посматрани период 2013. године књиже се издаци за трошкове селидбе као и додаци за супруге за лица у војно - дипломатским и војним представништвима БиХ.

Накнаде новчаних примања војних лица: Накнаде су реализоване у износу од 443.700 КМ и односе се на накнаде трошкова школовања исплаћене кадетима упућеним на школовање. Накнада је исплаћена у износу од 25% од основне плате почетног радног мјеста стручне спреме коју има кадет, а према Закону о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине. Такође се односе и на једнократне новчане накнаде исплаћене особама које се први пут примају у дјелатну војну службу. Накнада је исплаћена у износу 300 КМ према Закону о служби у Оружаним снагама БиХ¹⁸ и Правилнику о платама и другим накнадама војних лица на служби у Министарству и Оружаним снагама.

Накнаде за мировне мисије: Накнаде за мировне мисије реализоване су у износу од 4.561.648 КМ и односе се на накнаде исплаћене особама које су упућене у мировну мисију у Конго. Ради се о пет особа које примају мјесечну накнаду од 1.350 КМ. Такође, односе се и на накнаде исплаћене особама које су упућене у мисију снага међународне сигурносне помоћи (ISAF). Накнада за дневни ангажман припадника Министарства и Оружаних снага који су упућени у мисију снага међународне сигурносне помоћи (ISAF) износи 90, 100 и 105 ЕУР-а, у овисности од дужности коју обављају током мисије. Накнаде се исплаћују сукладно Одлуци о новчаним накнадама за ангажман припадника Министарства и Оружаних снага у операцијама подршке миру и другим

¹⁵ Службени гласник БиХ број 42/12

¹⁶ Службени гласник БиХ број 67/09

¹⁷ Службени гласник БиХ број 38/09

¹⁸ Службени гласник БиХ број 88/05, 53/07, 59/09, 74/10 и 42/12

активностима у иностранству¹⁹. Према евиденцијама, пет особа у децембру 2013. године је упућено у мисију Конго, док су се 53 особе налазиле у мисији ISAF.

- **Путни трошкови**

Укупно остварени путни трошкови у 2013. години износе 2.752.082 КМ. Од тога, трошкови путовања у земљи износе 1.473.771 КМ, а трошкови путовања у иностранству 1.278.311 КМ. Значајни издаци на путним трошковима у иностранству односе се на трошкове пријеза јавним средствима (391.080 КМ), трошкове смјештаја (124.589 КМ) и трошкове дневница у иностранству (739.102 КМ). У односу на претходну годину, путни трошкови су већи за 882.617 КМ. Констатовали смо како је један дио путних трошкова, конкретно трошкови авио карата, у износу од 120.000 КМ, због недостатка средстава на тој позицији књижен на conto 613524 - Пријевозне услуге.

Путовања у земљи углавном су се односила на обављање редовитих активности Министарства и Оружаних снага (обилазак локација Оружаних снага, обиљежавање годишњица, сигурносне провјере припадника Оружаних снага, имплементација програма, усаглашавања обавеза итд.) док се путовања у иностранство углавном односе на разне конференције, самите, семинаре, мисије, консултације, билатералне састанке и друге активности Министарства.

Подношење путних налога на обрачун у Министарству и Оружаним снагама углавном се врши у прописаном року. Међутим, уочили смо како постоји временски размак између подношења налога и коначног обрачуна и исплате по путном налогу у благајни, због саме процедуре коју налог мора проћи (потребни потписи и одобравања претпостављених). Такође, у одређеним случајевима смо уочили како подизање путне аконтације није вршено на темељу реалне процјене трошкова и да су износи аконтације знатно већи од стварних трошкова пута.

Исплату путних аконтација треба вршити на основу реалне процјене очекиваних трошкова службеног пута те предузети одговарајуће мјере како би се скратило вријеме између подношења налога на правдање и његовог коначног обрачуна у благајни.

Код путних налога у иностранство, углавном нису приложени позиви организатора са спецификацијом трошкова које сноси организатор, чиме је отежано праћене одлуке Савјета министара БиХ. Такође, поновно је уочено како је у одређеним случајевима исплаћена пуна дневница у иностранству за први и последњи дан на службеном путу у случају када је осигурана исхрана. Овакав начин обрачуна дневница регулисан је Упутством о начину обрачуна дневница у земљи и иностранству за запослене у Министарству и Оружаним снагама од 06.05.2011. године. Одлуком Савјета министара БиХ о начину и поступку остваривања права запослених у институцијама Босне и Херцеговине на накнаду за службено путовање, дефинисано је како се једна дневница обрачунава за свака 24 сата проведена на службеном путовању, те ако је на службеном путовању осигурана исхрана, припадајућа дневница се умањује за 70%.

Мишљења смо како Министарство треба преиспитати наведени начин обрачуна и исплате дневница у иностранству у односу на Одлуку Савјета министара БиХ. Такође, потребно је уз путне налоге осигурати прилагање цјелокупне кореспонденције с организатором (позиви, спецификација трошкова које сноси организатор, информације о организатору).

¹⁹ Службени гласник БиХ број 79/12

Уочили смо како се према Одлуци о регулисању исплате дневница возачима на личност од 11.05.2010. године врши исплата дневница возачима у дане викенда, а на темељу специфичног ангажирања истих за превозење именованих особа, преко 80 километара у мјесто сталног пребивалишта. Одлука није стављена ван снаге након доношења Одлуке Савјета министара БиХ о начину и поступку остваривања права запослених у институцијама Босне и Херцеговине на накнаду за службено путовање (25.01.2012. године). Одлука Савјета министара БиХ не познаје појам дневнице на личност.

Суштина исплата дневница је обављање службених задатака те је потребно наведену одлуку Министарства о дневницама ускладити с одлуком Савјета министара БиХ о начину и поступку остваривања права запослених у институцијама Босне и Херцеговине на накнаду за службено путовање.

- **Издаци телефонских и поштанских услуга**

Издаци телефонских и поштанских услуга остварени у 2013. години износе 755.627 КМ. Значајни трошкови односе се на издатке за фиксне телефоне (454.796 КМ), мобилне телефоне (173.077 КМ) и трошкове интернета (57.669 КМ).

Одлуком о висини трошкова за службене мобилне телефоне утврђено је право на употребу службених мобилних телефона и висина трошкова. Право на мјесечну накнаду трошкова службених мобилних телефона у Министарству има 91 запосленик, у распону од 20 КМ за возача и референта, до 400 КМ за министра и замјенике министра, а право на мјесечну накнаду трошкова службених мобилних телефона у Оружаним снагама има 176 особа. Током године право на признавање трошкова мобилних телефона је остварило 206 особа, од чега 27 особа само за два мјесеца, у распону од 20 за тимове за деминирање до 200 КМ за начелника Заједничког стожера Оружаних снага. Просјечни мјесечни издаци за мобилне телефоне у 2013. години у Министарству износе 3.970 КМ, док у Оружаним снагама износе 8.005 КМ. Издаци су повећани у односу на претходну годину.

У јануару 2013. године дошло је до прекида тарифирања на централи фиксне телефоније, те није било могуће извршити читање појединачне потрошње нити наплату остварених прекорачења. Квар није отклоњен у 2013. години, али су нас из Министарства упознали како централа архивира мјесечне податке, тако да ће након отклањања квара подаци о евентуалним прекорачењима бити излистани, а прекорачења накнадно обустављена од плата запослених.

- **Издаци за енергију и комуналне услуге**

Издаци за енергију и комуналне услуге остварени у 2013. години износе 7.079.908 КМ. Значајни трошкови односе се на издатке за енергију (3.531.362 КМ), лож уље (1.222.228 КМ), воду и канализацију (1.008.782 КМ) и централно гријање (419.091 КМ).

Запримање фактура врши се према Одлуци о стандардним оперативним процедурама стварања обавеза и уноса података путем ИСФУ система у Главну књигу трезора од 23.10.2013. Сви рачуни за комуналне услуге достављају се изравно на адресу Министарства, односно у Сектор за финансије и буџет ради ажурности евидентирања и благовременог подношења фактура на наплату, како би се избјегло плаћање камата. Такође, на свакој локацији одговорна особа врши овјеру записника о читању извршене услуге, те се исти доставља Сектору за финансије и буџет. Свакодневно се пристигли рачуни за комуналне услуге усаглашавају с овјереним записницима о читању и шаљу на наплату. Ревизијом издатака за електричну енергију и воду и канализацију смо констатовали како је вријеме од запримања фактура, па до њиховог плаћања знатно смањено у односу на раније раздобље и да су камате по овом основу минимизиране.

Министарство ради на усаглашавању обавеза из ранијег периода с добављачима комуналних услуга, како би се исте затвориле и обуставило плаћање камата по овом основу.

Лож уље: Реализација на конту лож уље износила је 1.222.228 КМ. Процедура набавке је проведена путем два отворена поступка, један за лож уље средње (мазут) и један за лож уље екстра лако. У току 2013. године, за потребе Оружаних снага изабрани добављач је испоручио мазут у износу од 470.541 КМ те лож уље екстра лако у износу од 751.687 КМ. Набавке су извршене у складу са потребама касарни, а на основу распоредних налога који су добављачима достављени као допуна уз наруџбенице. Испоручу су пратиле отпремнице које су потписивале одговорне особе на локацијама – касарнама и истовремено састављале записник о пријему.

- **Издаци за набавку материјала**

Укупно реализовани издаци за набавку материјала у 2013. години износе 9.520.446 КМ. Најзначајнији износи односе се храну и прехранбени материјал (5.441.359 КМ), одјећу, униформе и платно (1.724.921 КМ), војни материјал (647.105 КМ), обрасце и папир (340.544 КМ) и остали потрошни материјал (329.634 КМ).

Издаци за храну и прехранбени материјал: Укупна реализација издатака на овом конту износи 5.441.359 КМ. Од тога, 1.584.504 КМ се односи на резервисана средства за набавку хране и прехранбених артикала за потребе Оружаних снага, књижена као временско разграничење.

Набавке су углавном реализоване посредством уговора закључених у ранијем раздобљу, а на бази оквирних споразума који су били темељ за потписивање појединачних уговора. Поређењем фактура добављача с наруџбеницом уочено је како је испоручена роба у складу са уговореним цијенама, количинама и роковима плаћања. Сваки рачун се провјерава од стране овлашћених особа за контролу у Министарству и Оружаним снагама, с потписом и одобрењем наредбодаваоца.

Издаци за одјећу, униформе и платно: Реализација издатака на овом конту укупно износи 1.724.921 КМ. Значајнији износи већином се односе се на донацију војске САД-а у одјећи и обући војника, муницији, логистичкој опреми и сл. Поред тога, набавке су вршене и према Уговорима закљученим у ранијем периоду и Уговора из 2013. године на основу резервисаних средстава књижених на рачун временских разграничења у укупној вриједности од 725.345 КМ.

Донација од стране војске САД-а одвија се на бази раније потписаног Споразума о економској, техничкој и сродној помоћи за БиХ.

Издаци за војни материјал: Укупно реализовани издаци на овом конту износе 647.105 КМ. Најзначајнији износ књижен на овом конту односи се на набавку бојевог и маневарског стрелјива у вриједности од 472.831 КМ на основу Уговора закљученог крајем године. Финансијска средства по овом уговору су резервисана и евидентирана су као временско разграничење. У Уговору је наведено да ће добављач испоручити материјална средства у року од дана 30 дана од издавања наруџбенице од стране Уговорног органа. До дана завршне ревизије није издата наруџбеница односно поменута роба није испоручена.

- **Издаци за услуге пријевоза, горива и одржавања возила**

Евидентирани издаци за употребу возила и хеликоптера износе 6.655.401 КМ. Значајнији трошкови односе се на издатке за набавку горива (4.271.064 КМ), издатке за поправак и одржавање возила (1.417.985 КМ) те издатке за млазно гориво (629.766 КМ).

Процесом ревизијом обухваћено је кориштење и одржавање службених путничких возила Министарства и војних путничких возила Оружаних снага. Према достављеним подацима, 38 возила је на располагању запосленицима Министарства, а 37 путничка возила су на располагању припадницима Оружаним снагама.

Правилником о начину употребе службених возила у Министарству од 28.02.2007. године, утврђени су начин и услови употребе службених возила, односно распоређивање, одобравање, евидентирање, одржавања, сервисирање и мјере сигурности и одговорности при употреби возила. Поред тога, у циљу јачања система интерних контрола, Министарство је донијело још низ прописа којим се прецизније дефинише начин кориштења возила. Тако је донесена Одлука о утврђивању мјесечних квота за потрошњу погонског горива којом су утврђене мјесечне максималне количине утрошка горива према носиоцу функције у Министарству. У 2013. години је било у примјени штампање и издавање бонова за точење горива, које је корисник возила могао мјесечно задужити до максималне количине одobreне Одлуком. Наведено је успостављено у циљу јачања контроле над утрошком горива. Међутим, овакав вид ограничења трошења горива није дао позитивне ефекте, те је у 2014. години одлука о издавању бонова стављена ван снаге.

За потребе рада Министарства на располагању је 38 возила. Право располагања возилом 24 сата имају министар и замјеници министра (задужују по два возила). Међутим, увидом у документацију може се констатовати да су и у 2013. години право располагања возилом 24 сата имале 22 особе, и то секретар Министарства, помоћници министра, вјерски службеници, инспектори те поједини шефови одсјека. Анализирајући достављене евиденције о употреби возила у Министарству, може се констатовати како су издаци за гориво евидентирани у износу од 156.379 КМ, а за сервис и одржавање 28.170 КМ. Евидентирани издаци за сервис возила која користи Министарство у 2013. години су значајно мањи у односу на претходну годину. Сагледавајући старосну структуру возног парка Министарства, може се констатовати како није било измјена у односу на претходну годину те да је већина возила старија од пет година што захтијева чешће сервисирање. Министарство ни у 2013. години за своја возила није осигурало ефикасан систем праћења, односно евидентирања трошкова одржавања службених возила (редовни или ванредни сервис) из чега произилази како није успостављена поуздана база за саму оцјену оправданости за издавање одобрења сервисирања возила.

Препоручујемо Министарству да у циљу контроле и ефикаснијег располагања одобреним средствима, сачини поуздану базу података за свако возило које се користи за потребе рада Министарства. Поновно препоручујемо Министарству да анализира оправданост постојећег возног парка, сагледавајући економичност и саму ефикасност појединих возила.

Употреба возила Оружаних снага дефинисана је Инструкцијом о примјени критерија сљедовања и начину кориштења моторних возила у Оружаним снагама те Стандардним оперативних процедурама о критеријима сљедовања и начину употребе службених моторних возила. Интерним актима су дефинисани критерији сљедовања возила у Оружаним снагама подјелом на четири корисничке групе. Прву корисничку групу чине возила с возачем на која имају право начелник и замјеници начелника Заједничког стожера Оружаних снага, заповједници и замјеници заповједника Оперативног заповједништва, заповједник и замјеници заповједника Заповједништва за подршку и заповједници 4. 5. и 6. пјешачке бригаде. Ревизијом су обухваћена војна путничка возила (без борбених и неборбених возила и инжињерских машина). Према подацима Заједничког стожера, у Оружаним снагама у употреби је 37 путничка возила. Од тог броја, 15 возила је дано на употребу 24 сата. Издаци исказани за сервис и одржавање возила су 71.678 КМ. Увидом у достављене податке може се констатовати како су

значајни издаци (28.300 КМ) евидентирани за одржавање пет возила. Упоредном анализом евидентираних трошкова одржавања у 2012. години и 2013. години може се закључити да се понављају значајни издаци одржавања за иста возила.

Сагледавајући цјелокупан систем интерних контрола употребе возила, може се констатовати како ни у 2013. години није ефикасно успостављен. Води се низ евиденција о употреби, сервисирању и одржавању возила. Сачињене евиденције су више формалне природе, нису системски увезане, те не омогућавају свеобухватан преглед и квалитетну основу за анализу употребе возила. Проведеном ревизијом констатовано је како се не врше анализе трошкова везаних за употребу возила. Стога сматрамо како је потребно успоставити ефикаснији систем евидентирања издатака за возила који би, поред своје формалне, добио и суштинску улогу, те представљао темељ за анализу употребе возила и планирања издатака везаних за ове намјене.

Сматрамо како је неопходно успоставити учинковитију контролу трошкова који се вежу за употребу службених возила (поправак, сервиси, утрошак горива, осигурање, итд). Обзиром на организацију Министарства и дисперзију возног парка, мишљења смо како је, у циљу јачања система интерних контрола, потребно успоставити ефикасну и оперативну базу података за возила.

Такође, мишљења смо како је потребно преиспитати оправданост права располагања службеним возилима 24 сата дневно, с нагласком за државне службенике, јер исто може узроковати ненамјенско кориштење јавних средстава.

Увидом у путне налоге за возила може се констатовати како је у појединим случајевима евидентиран значајан број километара (130 км и више) као локо вожња. Такође, прегледом налога за возила која користе војно - дипломатски представници у иностранству, уочено је како није осигуран адекватан систем контроле над истим, јер корисник возила издаје и одобрава налог за кориштење истог. Потребно је осигурати ефикаснији систем контроле над изданим налозима, с нагласком да исти морају бити поузданих, тачни, прегледни и реални.

У Извјештају о ревизији Министарства за 2012. годину, Министарству је сугерисано да се обрати Министарству финансија и трезора БиХ за отварање нових контних бројева, који би служили за евидентирање трошкова везаних за возила која се не убрајају у категорију М1 возила. Министарство је поступило по наведеној сугестији те се обратило Министарству финансија и трезора БиХ за додјелу нових контних бројева, али нису добили повратну информацију.

Препоручујемо Министарству да заузме проактиван став по овом питању, те упуту ургенцију или размотри други начин осигурања одвојеног књиговодственог праћења одржавања моторних возила за пријевоз путника, која осим сједишта возача имају још највише осам сједишта (М1 возила) и других возила на моторни погон (борбена и неборбена возила, инжињерске машине, аутобуси итд.).

Иако је у Извјештају о финансијској ревизији за 2011. годину Министарству препоручено поступање по Одлуци о расподјели и попуни с моторним возилима Одјела за опште и заједничке послове Министарства, којом је дефинисано да се изврши примопредаја возила, по истој нити у 2013. години није поступано.

Издаци за гориво: Издаци за гориво евидентирани су у износу од 4.271.064 КМ. Анализирајући евидентиране издатке може се констатовати како су се током године набавиле и веће количине горива, обзиром како се почетком године плаћање горива које

се точило на цивилним бензинским станицама вршило с позиције разграничених расхода. Тачније, Министарство је крајем 2012. године разграничило 100.000 КМ за набавку горива. Резервисање средстава је извршено на основу уговора закљученог 2012. године, а исти је кориштен и током читаве 2013. године и крајем године је такође извршено резервисање средстава. Овакав начин приказивања издатака ствара искривљену слику извршења буџета. Сагледавајући вриједност закљученог уговора може се закључити како уговорене количине не представљају реалне потребе за једну фискалну годину. Избор добављача је извршен на основуведеног отвореног поступка без закључења оквирног споразума. Уговор се примјењује три године, а што је последица нереалног дефинисања потребних количина и уговарање раздобља трајања уговора.

- **Издаци за текуће одржавање**

Издаци за текуће одржавање у 2013. години су остварени у износу од 3.907.001 КМ. Значајнији трошкови односе се на поправак и одржавање возила (1.417.985 КМ), поправак и одржавање опреме (1.751.599 КМ) те поправак и одржавање зграда (565.041 КМ).

Услуге поправке и одржавања опреме: Уочили смо како је избор добављача за поправак и одржавање опреме извршен на основу цијена појединих резервних дијелова, потребних норма сати за замјену тих дијелова те цијене норма сата. Прегледом фактура које се односе на поправак и одржавање опреме, уочили смо како се знатан дио фактурисаних вриједности односи на оне резервне дијелове који нису били предмет јавне набавке, односно понуде и уговора те за које нису дефинисани ни потребни норма сати за замјену тих дијелова. Овако дефинисана тендерска документација и закључени уговори не осигуравају ефикасно праћење уговорених услуга одржавања.

На основу ранијег искуства треба процијенити који су то радови и дијелови који се могу јавити приликом одржавања опреме и на бази тога саставити техничку спецификацију тражених услуга што би умањило могућност постојања непредвиђених радова и резервних дијелова.

- **Уговорене услуге**

Укупна реализација издатака за уговорене услуге с 31.12.2013. године износи 2.607.544 КМ. Од тога, значајнији износи односе се на издатке за примарну здравствену заштиту (724.001 КМ), репрезентацију (353.636 КМ), услуге смјештаја (193.357 КМ), остале стручне услуге (188.090 КМ) и остале неспоменуте услуге (154.155 КМ).

Услуге примарне здравствене заштите: Издаци књижени на овом конту претежно се односе на услуге лијечничких прегледа војника ради упућивања у војну мисију у иностранство и у мањем износу правдања трошкова здравствене заштите од стране војно - дипломатског представништва у САД-у.

Поменуте услуге вршене су на бази закључених појединачних уговора према оквирном споразуму из 2013.године, на период од три године са здравственим установама о вршењу услуга прегледа деминера, пилота и летачког особља, возача и особа које се упућују у војне мисије у иностранство. Укупна вриједност потписаних уговора за наведене услуге износи 1.300.000 КМ за годину дана. Путемведеног отвореног поступка за јавне набавке, уговори за лијечничке прегледе су закључени с четири здравствене установе. Такође, с пет жупанијских здравствених установа закључени су појединачни уговори о обављању редовних и ванредних лабораторијских прегледа. У истим су детаљно дефинисане цијене свих врста услуга које се пружају. Компарацијом цијена из појединих фактура с уговореним, констатована је компатибилност истих, као и да су потписи на фактурама од стране одговорних особа.

Услуге репрезентације: Укупна реализација издатака на овом конту износи 353.636 КМ. Најзначајнији износ односи се на набавку поклона за потребе Министарства и Оружаних снага укупне вриједности 119.690 КМ.

Према интерном акту, право на висину издатака за репрезентацију остварује 40 особа. Одобрени износи на мјесечном нивоу крећу се у распону од 60 КМ за замјенике заповједника, савјетнике министра и замјеника министра и шефове кабинета, до 500 КМ за министра.

Одлуком је дефинисано како се репрезентацијом сматрају безалкохолни напици (кафа, чај, сок, минерална вода и сл.) настали у бифеима зграде Министарства. У изузетним случајевима, трошкови репрезентације могу бити признати на темељу одржавања састанака или сједница и протоколарних трошкова на темељу рјешења или одлуке коју доноси министар. Такође, приликом организирања састанака с пет и више особа у салама за састанке Министарства, обрачунати трошкови односит ће се на Службу за заједничке послове уз потпис организатора састанка.

Проведеном ревизијом појединих фактура за репрезентацију, примјеђено је како одређене особе у Оружаним снагама и даље користе максимално одобрени износ за репрезентацију и у појединим случајевима комплетан одобрени износ искористе за набавку алкохолних пића. Такође, уочено је како се приликом организације састанака с пет или више особа, потписивање рачуна не врши од стране особе наведене у интерној одлуци, већ то за њих најчешће обављају технички секретари.

Препоручујемо да се код особа којима су одобрени одређени износи лимита према интерној одлуци, преиспита стварна намјена максимално потрошених износа као и учестала набавка алкохолних пића. Такође, приликом организације састанака с више особа, правдање рачуна су дужне вршити овлаштене особе наведене у интерној одлуци.

Услуге смјештаја: На овом конту су претежно књижене услуге смјештаја учесника у прихвату и провођењу посматрачког лета од стране земаља потписница, а према уговору „Отворено небо“, између Министарства и Међународног аеродрома Сарајево, затим плаћање смјештаја бх војника у оквиру њемачког војног контингента за судјеловање у војној мисији у Афганистану, затим смјештај упосленика Министарства на међународном војном ходочашћу у Француској и смјештај студената за вријеме одржавања курса у оквиру Центра за подршку операцијама у миру у Бутмиру. Прегледом појединих фактура добављача, уочено је како се уговорне стране придржавају уговорених износа.

Остале стручне услуге: Реализација издатака на овом конту износи 188.090 КМ. Издаци књижени на овом конту претежито се односе на судјеловање у предпутној обуци осам часника Оружаних снага у саставу њемачког контингента у ISAF мисији у Афганистану. Предсједништво БиХ је 05.01.2009. године донијело Одлуку о судјеловању припадника Оружаних снага у НАТО мисији у Афганистану. Потписивањем приступне ноте, БиХ је постала чланица Меморандума о разумијевању између Савезног министарства одбране СР Њемачке, МО Краљевине Норвешке и ОС Краљевине Шведске. Истим се БиХ обавезала да ће сносити све трошкове судјеловања часника, а Савјет министара БиХ је усвојио оцјену оправданости судјеловања припадника Оружаних снага у овој мисији.

6.2. Капитални издаци

Укупни капитални издаци остварени током 2013. године износе 3.414.870 КМ, а односе се на набавку опреме (3.092.019КМ) и реконструкцију и инвестицијско одржавање (322.851КМ). Значајнија реализација евидентирана је на основу набавке војне опреме

(768.505 КМ), опреме за пренос података и гласа (1.780.919 КМ), набавку моторних возила (134.927 КМ) те набавке компјутерске опреме (126.400 КМ).

Министарству су Законом о буџету за 2013. годину одобрена средства за капитална улагања у износу од 9.413.000 КМ. Одобреним реструктурирањима извршеним у току године, средства су додатно повећана за 2.113.782 КМ, тако да са 31.12.2013. године укупна одобрена средства за капитална улагања износе 11.526.782 КМ. Наведени укупан износ односи се на одобрене капиталне издатке за 2013. годину у износу од 4.046.782 КМ, те износа од 7.480.000 КМ одобреног за вишегодишње капиталне издатке за 2013./2014.годину сходно Одлуци Савјета министара БиХ о вишегодишњем пројекту ремонта хеликоптера број 276/13 од 18.12.2013. године.

Одступање планираних капиталних улагања, од улагања извршених у 2013. години проузрочено је првенствено због неокончавања поступака избора најповољнијег добављача, те је планирани износ од 7.480.000 КМ за остало инвестицијско одржавање, одлуком Савјета министара БиХ пренесен на вишегодишње пројекте за што су средства осигурана у оквиру одобреног буџета Министарства у 2013. години.

- **Вишегодишњи капитални издаци**

У оквиру буџета Министарства, одобрен је један вишегодишњи капитални пројекат – ремонт хеликоптера. Обзиром како планираних 7.480.000 КМ за ремонт хеликоптера у оквиру капиталних издатака није реализовано у 2013. години, иста су пренесена као нереализована средства у 2014. годину као вишегодишњи капитални пројекат. Одлуку о вишегодишњем пројекту ремонта хеликоптера за раздобље 2013. - 2014. година, донио је Савјет министара БиХ 18.12.2013. године.²⁰

6.3. Текући грантови

- **NATO Trust Fund**

У децембру 2010. године Савјет министара БиХ донио је Одлуку о удруживању средстава из буџета Министарства у NATO Trust Fund за пројекат збрињавања отпуштеног особља Оружаних снага БиХ за раздобље 2010-2012. година који реализира Међународна организација за миграције (ИОМ). Укупна вриједност пројекта износи 3.000.000 КМ. Реализација пројекта је продужена и у 2013. години након чега ће Министарство доставити коначан извјештај надлежним институцијама Босне и Херцеговине о реализацији истог.

Министарство је кроз Анекс буџетског захтјева тражило да се осигурају додатна средства у износу од 1.000.000 КМ за наставак пројекта транзиције персонала, међутим средства нису осигурана. Стога је Министарство, у циљу реализације пројекта и у 2013. години и збрињавања персонала који ће бити отпуштен у текућој години, предложило измјену и допуну Одлуке Савјета министара БиХ од 02.11.2010. године, те да се Министарству одобри наставак пројекта у 2013. години, а да се потребна додатна средства у износу од 300.000 КМ осигурају реструктурирањем из расположивих средстава одобреног буџета за 2013. годину.

Савјет министара БиХ је 25.04.2013 г. донио Одлуку о наставку пројекта удруживања средстава из буџета Министарства у NATO Trust Fund, за пројекат збрињавања отпуштеног персонала Министарства у 2013. години (Службени гласник БиХ, број 44/13)

²⁰ Службени гласник БиХ број 103. од 30.12.2013. године

те да се неопходна средства у износу 300.000 КМ осигурају пререструктурирањем одобреног буџета Министарства за 2013. годину. Овом одлуком је такође дефинисано како ће Министарство доставити коначан извјештај Савјету министара БиХ о реализацији пројекта.

Одлуком о пререструктурирању средства од 11.07.2013. г. извршена је промјена структуре расхода у износу од 300.000 КМ с позиције Уговорене услуге на позицију Текући грантови.

Анекс финансијског споразума о БиХ контрибуцији у Нато Trust Fund потписан је 31.07.2013. године. Реализација програма је трајала до 30.09.2013. године. У току завршне ревизије Министарство је припремало коначан извјештај о реализацији овог пројекта према Савјету министара БиХ.

7. Биланс стања²¹

Укупна актива Министарства на 31.12.2013. године износи 52.599.719 КМ и односи се на новчана средства (187.034 КМ), краткорочна потраживања (903.503 КМ) и неотписану вриједност сталних средстава (51.509.182 КМ).

Укупна пасива Министарства на 31.12.2013. године износи 86.421.165 КМ коју чине краткорочне текуће обавезе од којих се највећи дио односи на обавезе према добављачима (7.352.669 КМ), обавезе према запосленима за плате, накнаде и порезе и доприносе (20.217.074 КМ), разграничени расходи (7.342.239 КМ) и извори средстава (51.509.182 КМ).

• Новчана средства

Новчана средства у Министарству на 31.12.2013. године исказана су у укупном износу од 187.034 КМ, а односе се на новчана средства у благајни. Прегледом на бази узорка благајничких извјештаја у сједишту Министарства, констатовано је како су путем благајне током 2013. године углавном исплаћени путни трошкови, аконтације за службена путовања, те ситни материјални трошкови. На бази проведених ревизорских процедура, тј. прегледом извјештаја с пописа стања благајне на 31.12.2013. године, поновно су уочени недостаци у благајничком пословању. Наиме, утврђено је како се из благајне врше исплате које се не евидентирају у благајничким дневницима, што није у складу са благајничким пословањем.

Поновно препоручујемо Министарству да благајну користи искључиво за прописане намјене и у складу са правилницима који регулишу ово подручје. Све исплате и уплате на благајну требају се књиговодствено евидентирати ажурно и документовано и у складу са прописима благајничког пословања.

• Краткорочна потраживања

Краткорочна потраживања у билансу стања исказана су у износу 903.503 КМ. Потраживања се састоје од потраживања за унапријед плаћену робу и услуге - авансе (353.245 КМ) и остала потраживања (550.258 КМ).

Потраживања за унапријед плаћену робу и услуге (аванси): Главнина потраживања односи се на два добављача којим су аванси уплаћени 2009. године, односно 2010. године. Министарство је у 2013. години на темељу извршених радова и испостављене

²¹ Биланс стања на 31.12.2013. године приказана је у Табели II у прилогу Извјештаја.

фактуре затворило дио аванса у износу од 360.400 КМ. Још увијек нису реализовани аванси у укупном износу од 350.825 КМ.

Поновно препоручујемо Министарству предузимање мјера које ће резултирати рјешавањем насталих потраживања за дате авансе.

Остала потраживања: На овој позицији, између осталог, евидентирана су потраживања за рефундацију накнада за боловање (173.310 КМ), потраживања од војно – дипломатских изасланика (118.300 КМ) те прелазни рачун потраживања (215.431 КМ) на коме су евидентирана потраживања настала темељем пружања услуга у оквиру SAR мисије и споразума Отворено небо. Министарство је предузимало радње на наплати потраживања накнада за боловање те је достављало ургенције и опомене пред тужбу надлежним институцијама.

Потраживања од војно дипломатских представника у иностранству исказана су у износу од 118.300 КМ. У односу на 2012. годину, потраживања по овом основу повећана су за 104.333 КМ. У току 2013. године Министарство је имало 19 војно – дипломатских и војних представника у иностранству. Начин обрачуна плата, додатака и накнада особља у војно-дипломатским представништвима БиХ регулисано је Правилником о платама, додацима и накнадама особља у војно-дипломатским и војним представништвима БиХ²². Министарство још увијек није ријешило потраживање из претходних година од три особе у укупном износу од 37.935 КМ.

Поновно препоручујемо Министарству да предузме конкретне мјере на рјешавању и наплати евидентираних заосталих потраживања за особе којима је истекао мандат.

- **Реализација извршеног трансфера (1.000.000 КМ) из 2010. године за набавку материјално-техничких средстава за провођење Протуминских акција (ПМА)**

На основу Одлуке министра одбране број: 11-03-26-5046-2/10 од 14.12.2010. године, Министарство је депонирао средства у износу од 672.604 УСД (1.000.000 КМ). Средства су депонирана за набавку материјално-техничких средстава за провођење Протуминских акција (ПМА) у 2010/2011 години. Средства су уплаћена 15.02.2011. године на ФМС рачун Министарства у Трезору САД-а за програм војне помоћи Владе САД-а за Министарство. За наведени износ, у 2010. години извршено је књижење на позицији капиталних издатака, али није извршено евидентирање потраживања на темељу уплаћеног трансфера. Потраживања за депонирана средства формирана су у евиденцијама Министарства финансија и трезора БиХ.

Реализација дијела материјално-техничких средстава у износу 219.636 УСД према писму понуде и прихватања које је потписано од стране представника Владе САД 07.02.2012. године и представника Министарства 15.02.2012. године, још увијек није извршена. Упознати смо како је Министарство добило обавијест од ОДЦ-а за позив у Њемачку у вези царињења ПМА опреме, али до саме реализације трансфера још увијек није дошло. За остатак средстава у износу од 457.968 УСД, на темељу захтјева Заједничког стожера Оружаних снага, потписано је писмо прихватања 22.07.2013. године о набавци униформи.

Поновно препоручујемо Министарству да убрза активности у вези реализације извршеног трансфера, посебно имајући у виду вријеме извршене уплате.

²² Службени гласник БиХ, број 31/10

- **Стална средства**

У пословним књигама Министарства евидентирана су улагања у објекте и опрему која су извршена из буџета и донаторских средстава од датума када је формирано Министарство. Стална средства Министарства евидентирана су у укупном износу од 51.509.183 КМ, а састоје се од грађевина – вањска освјетљења, тротоари и ограде (129.996 КМ), опреме (32.356.009 КМ), сталних средстава у облику права (2.771.762 КМ), средстава у припреми (34.728.353 КМ) и исправке вриједности сталних средстава (-18.476.937 КМ).

Опрема: Вриједност опреме у главној књизи Министарства исказана је у износу од 32.356.009 КМ. У односу на 2012. годину евидентирано је повећање у износу од 5.888.533 КМ, које се односи на набавке из буџетских средстава реализоване у 2013. години, средства која су активирана у 2013. години, а набављена или донирана у 2012. години.

Средства у припреми: На позицији средства у припреми евидентиран је салдо у износу од 34.728.353 КМ, што представља повећање за 2.325.215 КМ у односу на 2012. годину. Наведени салдо се највећим дијелом односи на инвестицијска улагања у објекте који нису евидентирани у пословним књигама Министарства, због постојеће проблематике државне имовине.

Исправка вриједности сталних средстава: На конту исправке вриједности сталних средстава исказан је укупан салдо у износу од 18.476.937 КМ од чега је у 2013. години обрачуната и књижена вриједност амортизације сталних средстава у износу од 5.022.983 КМ.

- **Попис имовине, обавеза и потраживања**

Попис имовине и потраживања, извора финансирања (обавеза), као и туђе имовине која је у посједу Министарства и Оружаних снага за 2013. годину, у Министарству и Оружаним снагама организиран је и извршен према Одлуци о редовином годишњем попису средстава и обавеза према изворима средстава и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем на 31.12.2013.године, од 24.09.2013. године. Попис је извршен на основу Упутства о попису – инвентарисању у Министарству и Оружаним снагама од 09.03.2012. године.

Попис имовине Министарства: За попис сталних средстава Министарства именована је посебна комисија од седам чланова. Комисија је извршила попис и сачинила Извјештај 10.02.2014. године. Према Извјештају пописне комисије, предмет пописа су била стална средства набављена и евидентирана у Одјеку за материјално – финансијско пословање, средства наслијеђена од бившег Федералног министарства одбране која су на кориштењу у згради Министарства те средства војно - дипломатских представништава.

На основу проведене ревизије, увидом у пописне листе, Извјештај пописне комисије, документације која је била саставни дио Извјештаја, те разговора с члановима пописне комисије, констатовано је како попис сталних средстава Министарства није у потпуности извршен у складу са релевантним прописима о вршењу пописа који се односе на институције БиХ.

Наиме, извршен је само физички попис сталних средстава без усаглашавања с књиговодственим стањем. Међутим, не можемо потврдити да је и физички попис сталних средстава Министарства извршен у цијелости и да су сва средства пописана.

Приликом вршења пописа пописној комисији је дата пописна листа извучена из модула сталних средстава која обухвата сва стална средства и средства која се налазе у згради Министарства и она која се налазе код Оружаних снага на разним локацијама. Наиме, ова пописна листа обухвата све што је евидентирано у главној књизи, а то су средства која Министарство, од дана кад је основано, евидентира (набављена средства, донирана средства и др.), а именована комисија је имала задатак да попише само средства која припадају Министарству. Наиме, ради се о великом броју средстава те је постојао проблем пронаћи само средства Министарства, а комисији није био на располагању рачунопологач (особа које материјално дужи средства и које би требало знати гдје и код кога се налази свако средство), нити запослени у Одјелу за материјално финансијско пословање.

И само пописна комисија је у свом Извјештају навела како није било у могућности квалитетно извршити редовни годишњи попис према Одлуци министра одбране, те како исти не може бити релевантан.

У Извјештају су наведени проблеми с којима се комисија суочила приликом провођења пописа те запажања комисије. Комисија је констатовала како је извршила „припремни попис“ и дала препоруку да се проведе ванредни попис након именовања рачунопологача и преузимања дужности.

Када је ријеч о попису средстава војно - дипломатских представништава, постоје унапрјеђења у односу на претходну годину јер је пописна комисија усагласила податке које су доставили војно - дипломатски представници, с књиговодственим евиденцијама у Министарству (изузев представништва у Београду који није доставио адекватан извјештај, што је комисија и констатовала).

Извјештај о попису средстава је усвојен од стране руководства Министарства.

Иако има одређених унапрјеђења у односу на претходну годину, не може се потврдити да су попис сталних средстава Министарства и активности које овај процес подразумијева, извршени у потпуности сходно релевантним прописима о вршењу пописа и сврхом пописа.

Поновно истичемо како у ситуацији када велики дио сталних средстава није евидентиран у пословним књигама Министарства, постоје потешкоће да се изврши усаглашавање стварног и књиговодственог стања сталних средстава. Међутим, поред наведеног, сматрамо како треба унаприједити саму организацију и припрему свих активности у вези пописа те овом процесу приступити доста озбиљније, како би исти био завршен ефикасно и сукладно релевантним прописима.

Запослени у рачуноводству и особе која материјално дуже средства, не могу бити чланови пописних комисија, али требају активно судјеловати у активностима око припреме пописа и пописних листа и процеса усаглашавања стварног с књиговодственим стањем.

Препоручујемо Министарству, да у циљу даљњег унапрјеђења овог процеса, сва запажања која је имала пописна комисија узме у обзир приликом сљедећег пописа, те што прије, не чекајући наредни попис крајем године, приступи отклањању уочених слабости и евидентирању средстава која су евидентирана као вишак и која се не налазе у књигама Министарства, адекватно обиљежи сва средства те ријеши питање опреме која је раније расходована.

Попис имовине Оружаних снага: Попис имовине у Оружаним снагама извршен је на основу наредбе начелника Заједничког стожера Оружаних снага од 30.10.2013. године те допуном наредбе од 07.11.2013. године и од 20.12.2013. године, којом су дефинисани

рокови пописа, предмет пописа, методологија, те именовани чланови пописних комисија у заповједништвима и јединицама Оружаних снага.

Попис материјалних средстава у Оружаним снагама проведен је у натуралном облику, с више комисија због великог обима средстава обухваћених пописом. У материјалном књиговодству и евиденцијама на нивоу Оружаних снага, нису осигурани подаци који омогућавају увид у стање средстава по вриједности, већ само натурално, тако да је и попис и обрачун инвентуре извршен у натуралном облику. Комисије које су вршиле попис, исти су вршиле бројањем и мјерењем на лицу мјеста или другим методама прописаним Упутством о инвентарисању. Констатовано стање комисије су унијеле у пописне листе, с руковатељима материјалних средстава извршиле провјере унесених података у инвентурне листе, те извршиле потпис и овјеру пописних листи, на темељу чега се на крају извршио обрачун инвентуре. Вишкови и мањкови утврђени пописом у натуралном облику (тј. количински) прокњижени су након доношења Одлуке о прихватању извјештаја о попису од стране министра 13.02.2014. године. Одлука је достављена стожеру Оружаних снага 13.03.2014. године.

У циљу унапрјеђења организирања и резултата пописа, Министарство би требало користити инвентурне листе из регистра сталних средстава и исте по локацијама доставити Оружаним снагама, или на други начин ефикасније осигурати савјешње за она средства која се налазе у пословним евиденцијама Министарства, а налазе се на локацијама које користе Оружане снаге. Ово би могло значајно унаприједити сам процес савјешњавања стања у пословним евиденцијама Министарства са стањем утврђеним пописом, посебно у дијелу утврђивања стварног стања за имовину која се води у финансијском књиговодству.

На основу свега напријед наведеног, мишљења смо како попис сталних средстава Министарства није извршен у складу са релевантним прописима о вршењу пописа и сврхом пописа, а посебно у дијелу посебног исказивања утврђених неслагања за имовину која се води у финансијском књиговодству.

Поред тога, у циљу реалног исказивања биланчних позиција, потребно је праводобно извршити одговарајућа књижења у циљу свођења књиговодственог стања на стварно стање утврђено пописом.

- **Статус непокретне и покретне војне имовине бивших Министарстава одбране Републике Српске и Федерације БиХ**

Непокретна перспективна војна имовина: Одлуком о измјенама и допунама одлуке Предсједништва БиХ о величини, структури и локацијама Оружаних снага од 18. априла 2012. године, дефинисане су 63 перспективне локације које требају бити укњижене као власништво Министарства. До коначног рјешавања питања у вези власништва и књижења ове имовине ова имовина не може бити приказана у пословним књигама Министарства. Након укњижења власништва над овом имовином потребно је извршити процјену вриједности ове имовине и њено укњижавање у пословне књиге Министарства.

Поновно препоручујемо да се након коначног рјешавања питања власништва непокретне војне имовине изврши укњижење власништва ове имовине, њена процјена вриједности и након тога евидентирање исте у пословним књигама Министарства.

Непокретна неперспективна војна имовина: Тренутно су на кориштењу код Оружаних снага 32 неперспективне локације, од којих је 14 локација спремно за предају владама ентитета на основу потписаног Споразума о основним принципима за рјешавање

питања непокретне и покретне имовине која ће и даље служити за потребе одбране, а закљученог између Савјета министара БиХ и влада ентитета.

Неперспективне локације у знатној мјери оптерећују Министарство због издвајања значајних финансијских средстава за чување локација, комуналне трошкове и потребна улагања за одржавање ових локација.

Поново препоручујемо да се процес предаје неперспективних локација непокретне војне имовине изврши у што скоријем року како би се смањили трошкови којима су оптерећене ове локације.

Покретна перспективна војна имовина: На основу Споразума о коначном располагању свим правима и обавезама на покретној имовини која ће даље служити за потребе Министарства (члан 9. став 1. Споразума), у 2010. години у Службеном гласнику БиХ, број 36/2010 објављена је „Листа остале покретне имовине“ која садржи око 70.000 ставки покретне имовине (сталних средстава и инвентара). **Ова имовина још увијек није евидентирана вриједносно у пословним књигама јер процес процјене вриједности и укњижења исте у пословне књиге још увијек траје.** Имовина се пописује у натуралном облику и усаглашава с натуралним евиденцијама које се воде у материјалном књиговодству. Материјалне евиденције покретне перспективне војне имовине воде се у Помоћном књиговодственом центру при Заједничком стожеру Оружаних снага у Сарајеву.

Евиденције ове имовине воде се у материјалном књиговодству путем софтвера за материјално књиговодство. Међутим, у материјалним евиденцијама нису осигурани подаци који омогућавају увид у вриједносно стање ових средстава, односно материјална средства се не воде вриједносно већ само количински. Тиме није омогућено вриједносно приказивање ове имовине у пословним књигама Министарства (главној књизи и помоћним књигама) како то налаже Међународни рачуноводствени стандарди (MPC 16 - Некретнине, постројења и опрема).

Министарство је у 2013. години предузело одређене активности у вези процјене покретне перспективне војне имовине. У току 2013. године завршена је процјена вриједности дијела покретне перспективне војне имовине (моторна возила, борбена возила) укупне процијењене вриједности од 64.163.817 КМ, али иста још увијек није евидентирана у пословним књигама Министарства. Процјену вриједности је извршила комисија формирана наредбом начелника Заједничког стожера Оружаних снага, према Инструкцији - Методологији за процјену стварне вриједности возила у Министарству и Оружаним снагама. Одлука о повећању вриједности сталних средстава у 2014. години за наведени износ је потписана од министра 07.04.2014. године. С датумом обављања завршне ревизије, унос наведених средстава није још увијек био извршен. Активности у вези процјене и евидентирања остале покретне перспективне војне имовине објављене у службеном гласилу су још увијек у току.

Током 2013. године формирана је комисија за процјену информатичке опреме и средстава везе као и комисија за процјену вриједности намјештаја и осталих стројева и уређаја наслијеђених од ентитетских министарстава одбране, која је радила на процјенама вриједности наведених средстава те је за свој рад сачинила извјештај о процијењеним вриједностима. Процјена информатичке опреме и средстава везе је извршена у износу од 3.242.475 КМ, за што је и донесена Одлука о повећању вриједности сталних средстава у 2013. години 21.01.2014. године. Укупна процијењена вриједност канцеларијског намјештаја, кухињско-трпезаријског блока (стројева и уређаја) за 822 ставке износи 5.487.835 КМ.

На основу претходно наведеног, за годину која је завршила 31.12.2013. године, у пословним књигама Министарства није вриједносно приказана покретна војна имовина која ће по Споразуму о коначном располагању свим правима и обавезама на покретној имовини и даље служити за потребе Министарства. Тиме су стална средства и извори средстава подцијењени за најмање износ од 72.894.127 КМ. Активности у вези процјене и евидентирања остале покретне перспективне војне имовине објављене у службеном гласилу су још увијек у току. Према изјавама одговорних особа, завршена је процјена вриједносно најзначајнијих ставки имовине (изузев хеликоптера) која ће служити за потребе Министарства. Очекује се како би процијењена средства требала бити евидентирана у пословним књигама Министарства у 2014. години.

Поново препоручујемо Министарство да у циљу реалног исказивања билансних позиција убрза активности на процјени и укњижавању покретне перспективне војне имовине у пословне књиге Министарства.

Министарство је 03.02.2014. године послало захтијев Министарству финансија и трезора БиХ за отварање нових поткатегија у оквиру постојећих конта, као и да се угради опција „наслијеђено“, што би био најприкладнији назив за средства која се требају укњижити. У вријеме обављања завршне ревизије, ова опција још увијек није била уграђена, иако је Министарство финансија и трезора БиХ 14.03.2014. године послало одговор како ће тражена опција бити омогућена у наредном раздобљу, путем сарадње с техничком подршком модулу за управљање сталним средствима.

Комисија за рјешавање структуре сталних средстава и ситног инвентара у систему одбране именовано Одлуком министра од 04.10.2013. године, донијела је Одлуку о разврставању и преименовању сталних средстава и ситног инвентара на употреби и залихама у систему одбране од 07.04.2014. године, те је разврстала укупно 70.924 ставке на стална средства (10.493), ситан инвентар (27.043) и залихе (33.388). Заједнички стожер Оружаних снага је дужан извршити применовање наведених средстава према одобреном именику.

Обзиром како се ради о великом броју ставки које је потребно унијети у пословне евиденције, а које су објављене у Службеном гласнику БиХ, Министарство треба плански пратити унос средстава на начин да је могуће извршити савјешње између количина и средстава које су објављене у Службеном гласнику БиХ и оних које се уносе у пословне евиденције, затим уз адекватну информатичку подршку која ће осигурати да се средства једном кад су унесена у систем могу издвојити и пратити под категоријом „наслијеђено“. Мишљења смо како је ово важно јер Министарство већ у својим књигама располаже великим бројем средстава која су набављана протеклих година из буџетских средстава или су примљена путем донација, а за ова средства је потребно осигурати адекватну евиденцију.

Препоручујемо Министарству да уз адекватну информатичку подршку осигура свеобухватне евиденције перспективне покретне војне имовине која ће и даље служити за потребе Министарства. Један од начина би био да Министарство одвојено означи или шифрира имовину која представља „наслијеђену имовину“ од новонабављених сталних средстава из буџета Министарства. Овако унесена имовина у систем даје могућност да се ова средства могу издвојити под категоријом „наслијеђено“ и да се иста могу усагласити с укупним количинама објављеним у Службеном гласнику БиХ.

Такође, ставке објављене у Службеном гласнику БиХ (ситан инвентар и залихе) које се оцијене да немају употребну вриједност и као такве не могу служити за потребе Министарства, потребно је посебно евидентирати и прије уноса у систем, уз одговарајуће сагласности надлежних, донијети одлуку о даљем поступању за исте.

Покретна неперспективна војна имовина: Остатак неперспективне покретне војне по договору припада ентитетима. Ова имовина се, као вишак рјешава продајом, донацијом или уништавањем.

Такође, покретна неперспективна војна имовина је власништво ентитета, иако Министарство одвојено чува ову имовину у својим складиштима коју пописује и натурално усаглашава с материјалним евиденцијама.

Материјална евиденција покретне неперспективне војне имовине која припада Федерацији БиХ води се у Помоћном књиговодственом центру при Заједничком стожеру Оружаних снага у Рајловцу и Мостару, а материјална евиденција покретне неперспективне војне имовине која припада Републици Српској, води се у Помоћном књиговодственом центру при Заједничком стожеру у Бањој Луци.

- **Краткорочне текуће обавезе**

Краткорочне текуће обавезе према добављачима исказане на 31.12.2013. године износе 7.352.669 КМ. Министарство је током 2013. године евидентирало и платило фактуре из претходних година у укупном износу од најмање **312.251 КМ**. Обавезе из прошлих година исплаћене су на темељу три интерне одлуке министра укупног износа од 262.151 КМ, те на темељу једног уговора о преузимању дуга према вјеровнику ЈП Електропривреда ХЗ ХБ д.д. Мостар (износ од 50.100 КМ). Овакав начин евидентирања обавеза није сукладан модифицираном рачуноводственом основу настанка догађаја, како је дефинисано у члану 19. став 2. Закона о финансирању институција БиХ²³. Министарство мора, прије сачињавања коначног годишњег извјештаја водити рачуна о правилности (тзв. cut-off), односно тачном разграничењу и евидентирању обавеза у одговарајућем обрачунском раздобљу у којем су обавезе и настале.

Крајем године Министарство је донијело нову Одлуку о стандардним оперативним процедурама стварања обавеза и уноса података путем ИСФУ у Главну књигу Трезора. Овом Одлуком уведена је јединствена књига улазних фактура (КУФ) у Сектору за финансије и буџет, с циљем осигурања сталног и потпуног увида у стање и кретање трошкова, што би као резултат требало осигурати да се трошкови и обавезе евидентирају у раздобље у којем су и настали. Обзиром како је и у 2013. години Министарство евидентирало и платило фактуре које се односе на претходну годину, ефекти увођења јединственог КУФ-а се очекују у наредном раздобљу.

Поново препоручујемо Министарству да настави активности на контроли и успостављању система интерних контрола које ће осигурати благовремено достављање и књижење финансијске документације, а тиме и тачно евидентирање обавеза у одговарајућем обрачунском раздобљу у којем су исте и настале.

Конфирмације салда: У циљу потврђивања стања добављача на 31.12.2013. године, а на бази одабраног узорка конфирмација на наведени датум, анализом примљених конфирмација и њиховом упоредбом с Главном књигом Министарства, поновно су утврђена неслагања у салдима обавеза према добављачима. На темељу одабраног узорка за салдо обавеза стања на 31.12.2013. године у износу од 1.839.070 КМ, неистражене разлике на темељу презентираних података, укупно износе 332.165 КМ. Утврђене разлике се већином односе на неусаглашене обавезе према

²³ Службени гласник БиХ број, 61/04

електродистрибуцијама које је потребно адекватно образложити и документирати у сарадњи с овим добављачима, те утврдити је ли и у којем тачно износу представљају обавезе Министарства.

Министарство је током 2013. године предузимало активности на усаглашавању међусобних обавеза и потраживања, међутим ово подручје још увијек није уређено. Мишљења смо како је потребно континуирано, кроз цијелу годину проводити усаглашавање, посебице с добављачима са значајнијим прометом, а све то у циљу коначног уређења стања по овом питању. Наиме, у случају када Министарство одговори на достављени извод отворених ставки (ИОС) с утврђеним разликама, потребно је предузети даљње активности на коначном усаглашавању и савјештању стања.

Обзиром на велики број трансакција у Министарству, мишљења смо како би Министарство требало вршити усаглашавање најмање једном у току године, а по могућности и више пута годишње тамо гдје је то нужно, те како то треба постати пракса. То се првенствено односи на добављаче с којима Министарство има значајне промете (нпр. електропривреде, телекоми, итд.). Евидентно је како Министарство, на темељу одлука министра, сваке година евидентира и плати фактуре које се односе на претходна раздобља. Уколико се кроз процес савјештавања ИОС-а с добављачима уреди стање обавеза, то би требало имати и позитивне учинке на смањење књижених обавеза из претходних раздобља.

Поновно препоручујемо Министарству да периодично усаглашава стања дуговања с добављачима. Потребно је успоставити одговарајући систем евидентирања обавеза који ће омогућити правилно евидентирање и праћење стања обавеза у финансијским извјештајима Министарства.

- **Краткорочна разграничења**

На основу Упутства Министарства финансија и трезора БиХ²⁴, Министарство је у Главној књизи, на конту разграничених расхода евидентирало износ од **7.339.819 КМ**. У односу на 2012. годину дошло је до значајног повећања исказаног салда на овој позицији (салдо у 2012. години 3.215.824 КМ). На основу наведеног упутства, у 2013. години је оприходовано 164.145 КМ неискориштених средстава из 2012. године и евидентирано као ванредни приход институција БиХ. Увидом у документацију која је представљала основу за књижење, констатовано је како су се разграничени расходи за набавку роба и услуга углавном односили на издатке за набавку материјала (3.592.332 КМ), текућег одржавања (1.108.869 КМ) и набавку опреме (898.165 КМ). Разграничења су евидентирана на основу склопљених купопродајних уговора с добављачима. У вријеме обављања ревизије (април 2014. године) око 53 % разграничених расхода је оправдано. Разграничења су правдана на основу испостављених фактура добављача.

Иако је Министарство поступало по Упутству Министарства финансија и трезора БиХ, евидентно је како су на разграничењима углавном књижени расходи за робе, услуге и радове који се суштински односе на наредну фискалну годину, а што нарушава принцип модифицираног рачуноводственог основа дефинисаног Правилником о рачуноводству.

- **Потенцијалне обавезе**

Када су у питању правни аспекти финансијског пословања Министарства, може се закључити како спорови који се воде пред надлежним судовима, у којима се

²⁴ Напутак број 01-08-16-1-9237-1/10 од 08.12.2010.г.

Министарство појављује у највећем броју случајева као тужена страна, се могу подијелити на двије највеће групе и то :

- спорови по основу рада,
- спорови за накнаду штете.

Спор између Министарства и тужиоца SCOUT Загреб у погледу реализације уговора о испоруци наоружања и војне опреме, с вриједношћу спора у износу од 3.500.000 УСД је још увијек у току као и спор с тужиоцем ЕКО PANDA д.о.о. ради накнаде штете у износу од 529.940 КМ (10% вриједности понуде). Значајне су такође и тужбе које је Army Shop д.о.о. покренуо против Министарства у укупној вриједности од 1.271.545 КМ, све ради накнаде штете.

Надаље, проблем споре комуникације и протока документације на свим релацијама унутар Министарства и даље постоји. Овакво стање и даље представља отежавајући фактор у раду Правног одјела које ради на овим споровима у корелацији са Правобранилаштвом БиХ, смањујући временске рокове за давање адекватног одговора на тужбу, а врло често доводећи у питање и сам одговор. То може произвести доношење првостепене пресуде због пропуштања, али и до истицања рокова и за друга поступања пред судом, а која се неће моћи поновно предложити и поновити. Треба нагласити да овај проблем може довести и до губитка спора који би, иначе, Министарство у сарадњи с Правобранилаштвом, исходило у своју корист.

Када је у питању интерна комуникација у вези судских спорова и поступања у вези с истим, препоручујемо Министарству да изнађе начина како да актуелне процедуре у поступању учини експедитивнијим и ефикаснијим, а у циљу што промттније реакције Министарства по пријему тужби на одговор, као и по питању било којих других поступања.

Мишљења смо како судски спорови против Министарства, обзиром на њихову бројност, разноликост као и то да представљају значајне потенцијалне финансијске губитке, захтјевају посебну пажњу менаџмента институције, те Министарство треба заузети проактиван став када је у питању вођење свих спорова пред надлежним судовима.

8. Јавне набавке

Министарство је у септембру 2012. године донијело документ који је назван План набавки за 2013. годину. Наведеним актом је дефинисана врста расхода, економски код, вриједност планираних средстава, вриједност набавки по програм менаџерима (војна одбрана, међународна сарадња, администрација) те носилац активности. Увидом у предметни акт констатовали смо како исти представља преглед расхода по економским категоријама, јер у истом су „планиране и набавке“ бруто плата, накнада и сл. Стога закључујемо како суштински овај документ не представља план набавки.

Правилником о финансијском и материјалном пословању у Министарству су уређена питања у вези управљања, располагања и кориштења средстава, као и начин набавки у Министарству и Оружаним снагама. Анализирајући наведени Правилник може се констатовати како су истим уопштено дефинисане процедуре провођења поступака набавки. Тачније, нису прецизно одређени носиоци активности у процесу јавних набавки, као ни обавезе и одговорности судионика у процесу избора најповољнијег добављача. Такође, Министарство је интерним актом дефинисало поступке и надлежности за доношење докумената који се користе приликом набавки. И поред чињенице како Министарство има интерне акте којима је регулисан систем јавних набавки, проведеном ревизијом констатовано је како се исти не поштују.

Према подацима достављеним од Сектора за набавку и логистику, Министарство је током 2013. године покренуло 106 поступака за избор најповољнијег добављача за набавку роба, услуга и радова. Анализирајући преглед проведених поступака, уочен је знатан број приговора и жалби понуђача. Многи приговори и жалбе су оправдани те за посљедицу имају измјену тендерске документације или поништење поступка, а што продужује сам процес избора најповољнијег добављача. Такође, евидентирано је често понављање поступака, како због недовољног броја валидних понуда, тако и због рјешења другостепеног органа – Канцеларије за разматрање жалби БиХ. Наведено утиче на ефикасност провођења процедура набавки те уговорном органу ствара потешкоће због немогућности праводобног набављања потребних роба, радова и услуга за обављања редовних активности Министарства. Најчешћу узроци поништења поступака су нејасна и неадекватна тендерска документација.

Приговори упућени према Канцеларији за разматрање жалби БиХ не утичу само на продужење периода набавке, већ имају и финансијске посљедице. Тако је по рјешењу Канцеларије за разматрање жалби, а због утврђених битних повреда у провођењу поступака јавних набавки, на терет буџета 2013. године исплаћена накнада штете од 21.222 КМ. Исплата је извршена на име накнаде штете, једном од судионика у поступку јавних набавки, односно понуђачу.

Поред тога, уочено је како су као посљедице неправилно проведених поступака јавних набавки, а која се најчешће огледају у непоштивању дефинисаних рокова, погрешној примјени члана 5. Закона о јавним набавкама БиХ и лошим системом контроле, покрећу тужбе против Министарства ради наканде штете.

У складу са наведеним чињеницама, препоручујемо Министарству да изврши детаљну анализу свих процедура јавних набавки, лоцира проблеме у систему и исте отклони како би се јавне набавке могле проводити на прописани начин и избјегли будући спорови.

Имајући у виду како Министарство у свом раду располаже са значајним бројем гаранција, како гаранција за озбиљност понуде, тако и за добро извршење посла, а да се о истим не води системска евиденција, сматрамо како исто представља одређен ризик у финансијском пословању Министарства.

Мишљења смо како Министарство треба интерним актом дефинисати обавезу вођења евиденција о примљеним банковним гаранцијама, начин њиховог чувања и одлагања, као и одговорност за благовремено поступање по истим.

Сагледавајући поједине поступке набавки уочени су сљедећи недостаци:

Набавка горива: Приликом провођења поступка набавке горива за складиштење, који је проведен подјелом на пет лотова према локацијама, именована комисија је извршила оцјену примљених понуда те дала приједлог за додјелу уговора, на основу кога је донесена одлука о избору најуспјешнијег добављача. На наведену одлуку, а уз претходни увид у приспјеле понуде, упућен је приговор судионика у поступку набавке. Наведени приговор је био утемељен, те је за два лота поништена раније донесена одлука, јер прворанжирани понуђачи нису испуњавали услове дефинисане тендерском документацијом. Овакви случајеви указују на пропусте у раду комисије те је стога потребно дефинисати компетенције и одговорности комисије.

Набавка војне опреме и униформи: Министарство је по проведеном преговарачком поступку без додатне објаве обавијести уговорило набавку војне опреме (кабанице и

вјетровке). Основ за покретање поступка набавке је био члан 11. став 4. Закона о јавним набавкама БиХ, тј. набавка робе по изузетно повољним условима.

Министарство је, након проведене процедуре, закључило уговор с добављачем у износу од 345.817 КМ. Ревидирањем процедуре набавке, из презентиране документације, нисмо се могли увјерити како су се стекли услови за провођење хитног преговарачког поступка. Министарство није извршило потребне анализе које би потврдиле да се заиста ради о набавци роба под повољним условима. **Према наведеном, нисмо се могли увјерити у оправданост проведене процедуре набавке војне опреме по члану 11. Закона о јавним набавкама БиХ.**

Такође, уочено је како тендерској документацији није као квалификацијски критериј захтијевана обавеза испуњења одредби чланова 23. до 26. Закона о јавним набавкама БиХ.

Набавка миграције телефонских централа Ericson: Министарство је планирало и осигурало буџетска средства за набавку миграције телефонских централа Ericson. Донесена је одлука о набавци путем отвореног поступка, припремљена тендерска документација и техничка спецификација која детаљно описује техничке елементе надоградње. Наводимо како се техничка спецификација позива на робе одређене израде, јер се ради о надоградњи постојећег система.

Комисија је констатовала како су се на тендер пријавила три добављача, од којих су два у потпуности задовољавала захтијеване услове, а један није доставио Изјаву о осигурање банковне гаранције. Став комисије је био да и трећа понуда испуњава захтијеване услове, јер је добављач у Изјави о прихватању општих услова прихватио да ће доставити банковну гаранцију уколико њихова понуда буде изабрана као најповољнија.

Сукладно препоруци комисије уговорни орган је донио Одлуку о додјели уговора, а након тога крајем 2013. године, закључио уговор с добављачем „Telegroup“ д.о.о. Бања Лука у вриједности од 467.999 КМ с ПДВ-ом. Уговором су дефинисани захтјеви које систем треба да испуни након миграције, захтјеви за централни систем за надзор и управљање, захтјеви за централни систем за тарифирање и контролу телефонских трошкова и захтјеви за систем за интеграцију мобилних телефона у систем телефоније.

Сукладно уговору, Министарство је рјешењем именовало надзорни орган који ће обављати послове надзора над реализацијом поменутог Уговора. Надзорни орган је записником констатирао да почетак реализације миграције телефонских централа буде 07.05.2014. године, што се сматра даном увођења у посао извођача радова. Од дана увођења у посао, извођач радова се уговором обавезује да ће у року од 200 дана завршити инсталације, програмирања и пуштања у рад опреме на свим локацијама. Предложене су три фазе динамичког плана извршења обавеза из уговора, али план још није усвојен. За робе и радове је дефинисана гаранција у дужини трајања од 12 мјесеци од миграције постојећих телефонских централа и техничког пријема. Технички пријем ће вршити Комисија за технички пријем, које ће за сваку локацију посебно сачинити записник о техничком прегледу. Плаћање уговорених обавеза ће се вршити 60 дана по испостављању исправног рачуна, по завршеном техничком пријему по локацији.

Мишљења смо како је надзорни орган требао раније потписати записник и дефинисати ранији рок почетка миграције телефонских централа, како би имали ефикаснију успоставу новог система. Сугеришемо да се што прије усвоји динамички план извршења обавеза, прати динамика и изврши реализација пројекта према уговору.

Ремонт хеликоптера Ми-8/Ми-17: За услуге ремонта хеликоптера проведен је преговарачки поступак без објављивања обавијести. Увидом у тендерску документацију констатовано је како је иста сачињена у складу са одредбама Закона о јавним набавкама БиХ и подзаконским актима те да садржи неопходне елементе и информације за

понуђаче. Скрећемо пажњу на предуго трајање поступка израде тендерске документације и значајно одступање од рока који је дефинисан Одлуком министра (израда тендерске документације трајала пет мјесеци, односно ако се узме у обзир и превођење, седам мјесеци, а одлуком министра дефинисан рок од 15 дана). Као што је видљиво из наведеног, поступак припреме тендера и позива понуђач је трајао 11 мјесеци, а за евалуацију понуда и уговарање те потенцијалне приговоре и жалбе је остављен рок од мјесец дана, тако да постоји висок ризик како уговор неће бити закључен благовремено и да средства могу остати неискориштена.

Ремонт хеликоптера УХ-1Х: Сходно Одлуци Савјета министара БиХ којом је одобрено да се средства у износу 7.480.000 КМ намијењена за ремонт 4 хеликоптера реализују као вишегодишњи пројекат за период 2013.-2014. година, Министарство је 18.12.2013. донијело Одлуку којом је повећало број хеликоптера које треба ремонтирати (са два на четири хеликоптера УХ-1Х). Проведен је преговарачки поступак без објављивања обавијести. Уговор је закључен са Rotorcraft Support, Inc, Californija, USA за ремонт четири хеликоптера у укупном износу 4.553.376 КМ без ПДВ-а, 31.12.2013. године, након што је Правобранилаштво БиХ дало позитивно мишљење уз одређене сугестије 30.12.2013. године. Уговором је дефинисан рок од 30 дана за достављање банковне гаранције за квалитетно извршење уговора.

Након потписивања уговора, изабрана компанија се обраћала Министарству захтјевајући појашњења у вези текста уговора и тражила одређене измјене и допуне уговора у вези трошкова транспорта хеликоптера те одбила доставу банковне гаранције, док Министарство не уважи те захтјеве. Након кореспонденције с изабраним понуђачем, Министарство је 03.03.2014. године донијело Одлуку о поништењу поступка јавне набавке ремонта хеликоптера УХ-1Х, јер изабрани понуђач није ни након накнадно достављеног рока доставио гаранцију за добро извршење уговора (неопходан услов да би се Уговор сматрао правоваљаним). О ништавости уговора Министарство је 04.03.2014. године извјестило и изабраног понуђача, као и о покретању процедуре наплате банковне гаранције за озбиљност понуде. Наглашавамо како нам није презентирана банковна гаранција за озбиљност понуде.

За специфичне и комплексне набавке као што су наведене, потребно је благовремено провести припремне радње у вези техничких спецификација и испитивања тржишта, прије самог подношења реферата и доношења одлуке о покретању поступка. Такође, Министарство за овако комплексне набавке треба планирати више времена за фазу преговарања и уговарања, те обавезно инсистирати на уредном достављању ваљаних банковних гаранција.

Обзиром како је набавка услуга ремонта хеликоптера УХ-1Х поништена и да Министарство планира нови поступак, скрећемо пажњу Министарству да приликом провођења новог поступка има у виду досадашња искуства и пропусте, те унаприједи овај процес како би се прије самог закључивања уговора, а касније и реализације уговора избјегли евентуални проблеми и нејасноће.

Набавка санитетског возила: Набавка је покренута још крајем 2012. године. Техничке карактеристике за наведени предмет набавке с процијењеним вриједностима дала је надлежна организацијска јединица из Заједничког стожера Оружаних снага. Поступак набавке је проведен подјелом предмета набавке на три ЛОТ-а:

ЛОТ 1- путничко возило м/в до 1+ 4 сједишта и путничко возило 1+8 сједишта 4х4, процијењене вриједности 130.000 КМ с ПДВ-ом,

ЛОТ 2 - санитетско возило с опремом процијењене вриједности 80.000 КМ с ПДВ-ом и
ЛОТ 3 - виљушкар електрични и моторни процијењене вриједности 50.000 КМ с ПДВ-ом.

Поступак је поништаван два пута због недовољног броја пристиглих понуда. И у трећем поступку за лотове 1 и 3 није било пристиглих понуда, због чега су ова два лота поновно

поништена, а за лот 2 – санитарско возило донијета одлука о повећању финансијских средстава за реализацију ове набавке и одлука о додјели уговора добављачу који се једини пријавио на сва три поступка, у износу 134.927 КМ.

Препоручујемо Министарству да убудуће преиспита разлоге поништавања поступака у смислу услова тражених у тендерској документацији (квалификацијски и технички услови) те преиспита процијењену вриједност набавке.

Набавка лож уља: Министарство је уговорило набавку лож уља у износу од 394.900 КМ. Уговором је дефинисано да ће купац најкасније у року од 15 дана по потписивању уговора доставити наруџбеницу продаваоцу робе. Уговор је закључен 02.08.2013. године, а Министарство је наруџбеницу доставило добављачу 27.08.2013. године. Дакле, Министарство није испоштовало уговорени рок за доставу наруџбенице. С обзиром на то како није испоштован уговорени рок за доставу наруџбенице, добављач је тражио измјену цијена лож уља због повећања набавних цијена. Уговором је дефинисано како се увећање цијена прихвата само ако је оно посљедица повећања пореза или акциза, те је Министарство одбило захтјев за повећање цијена. Како добављач није хтио одустати од повећања цијена и испоручити лож уље по уговореној цијени, с истим је уговор раскинут 23.10.2013. године, те одмах покренут поступак наплате средстава протестом безусловне банковне гаранције за добро извршење посла. Банка која је издала гаранцију за добро извршење посла је 04.11.2013. године оспорила плаћање по основу протеста, тврдећи како Министарство није доставило одговарајућу документацију за реализацију протеста и није извршило обавезе по основу закљученог уговора.

Министарство је 11.11.2013. године упутило банци ургенцију за активирање банковне гаранције, након чега је банка доставила допис у коме предлаже састанак одговорних особа из Министарства с директором банке. На састанку одржаном 28.11.2013. с директором и представницима банке закључено је да се банци пошаље додатно образложење што је и учињено. Банка није послала одговор нити је активирала банковну гаранцију те је Министарство 12.02.2014. године банци послало опомену пред тужбу. У међувремену је (03.03.2014. године.) Министарству стигао допис од Правобранилаштва БиХ у коме се Министарство извјештава како је Општински суд у Сарајеву, по тужби добављача доставио Рјешење да се забрањује дужнику противника осигурања, Интеса Санпаоло банка д.д. да предузима активности на исплати банковне гаранције за добро извршење посла.

Препоручујемо Министарству да преиспита одговорност запослених везано за непоштивање уговорених рокова за доставу наруџбенице односно реализацију закљученог уговора.

9. Остало

- **Донације**

Новчане донације: Министарство је у 2013. години располагало средствима која потичу из донација у укупном износу од 1.964.618 КМ. За праћење реализације ових пројеката успостављени су засебни пројектни кодови у ИСФУ система, тако да су вођена три програма посебне намјене и то: Донација Владе САД-а, Донација пријатељских земаља и PSOTS – Центар за обуку за операције потпоре миру. Укупно утрошена средства током године су 114.258 КМ, а 1.850.360 КМ је вриједност пренесених средстава из претходне године.

Пројект „Центар за обуку за операције подршке миру – PSOTS“ – је пројект који је започет у 2012. години. Пројект је покренут на основу Меморандума о разумијевању закљученим између 14 земаља, а везано за сарадњу у раду центра за обуку за операције потпоре миру у БиХ. Сврха покренутог пројекта је обучавање припадника Оружаних снага како би се оспособили за судјеловање у мултинационалним операцијама, развој ефикасности Оружаних снага те јачање регионалне сарадње. PSOTS врши обуку и едукацију у подручју операција подршке миру и дјелује као НАТО Партнерски и Регионални центар за обуку и едукацију у операцији подршке миру, а с циљем достизања НАТО и УН компатибилних стандарда припадника Министарства и Оружаних снага и пружање подршке Оружаним снагама у укупним напорима БиХ у доприносу међународном миру и сигурности. Пројект се финансира из донаторских средстава (1.302.294 КМ), али је дијелом финансиран и из буџета. Законом о буџету планирана су и одобрена средства за ове намјене у износу од 549.045 КМ. Утрошак буџетских средстава је 61.329 КМ.

Као и у 2012. години, ни у 2013. години није било реализације на пројекту Владе САД-а и пројекту пријатељских земаља.

Неновчане донације: Укупно неновчане (натуралне) донације у 2013. години износе 4.597.629 КМ, од којих се најзначајнији износ од 2.700.188 КМ односи на примљену донацију војне опреме од владе САД-а. Плаћени ПДВ и шпедитерске услуге признате на капиталним издацима за примљене донације износе 828.778 КМ, а плаћени су из буџетских средстава, с позиције капиталних издатака.

Код активирања натуралних донација, с нагласком на стална средства, тј. код њиховог стављања у употребу, примјетили смо како се исте не активирају с датумом пријема фактуре или датумом улаза истих у материјално књиговодство. Према важећем Правилнику о рачуноводству, амортизација сталних средстава почиње првог дана сљедећег мјесеца од стављања сталног средства у употребу, а завршава се датумом расходовања, продаје, отуђења или потпуног отписа сталног средства. Мишљења смо како књижење сталних средстава или у овом случају натуралних донација, треба вршити према Правилнику о рачуноводству, како би се осигурала тачност приказа стања у пословним књигама Министарства.

Сугеришемо Министарству да посвети више пажње принципу ажурности у провођењу и евидентирању пословних промјена након пријема натуралних донација, с нагласком на стална средства, те да унаприједи поступак евидентирања истих у пословне књиге у складу са Правилником о рачуноводству.

- **SAR мисија**

Према уговору закљученим с Дирекцијом за цивилно ваздухопловство БиХ, Министарство врши исплату дневница/накнада припадницима Оружаних снага који су

ангажирани за пружање услуга потраге и спасавања (SAR мисија). За обављање наведене услуге Дирекција плаћа накнаду у висини од 50 КМ за четири особе дневно. Међутим, обрачун накнаде за ангажираних припадника Оружаних снага се врши на бруто принципу. Уговор је закључен још 2007. године и истим је дефинисано како се обрачун накнаде/дневнице (50 КМ) врши на темељу Одлуке о висини дневнице за службена путовања запослених у институцијама БиХ. Имајући у виду чињеницу како је наведена Одлука од 01.01.2012. године стављена ван снаге, поставља се питање начина обрачуна дневнице, као и самог права на обрачун дневнице. Радом на терену, у разговору са запосленим, информисани смо како су вођени разговори о потписивању новог уговора, али да исти нису дали ефекте.

Поновно препоручујемо Министарству да у сарадњи с Дирекцијом за цивилно ваздухопловство БиХ, у што краћем року прецизно дефинише права и обавезе уговорних страна, као и начин пружања услуге те начин финансирања исте. Имајући у виду како одредбе закљученог уговора нису усаглашене с тренутно важећим прописима препоручујемо да се изврши усаглашавање истог.

- **ИТ ревизија**

Систем за контролу и евиденцију плата: Систем за контролу и евиденцију плата је развијен као независан сегмент информацијског система. У претходним годинама су урађена одређена побољшања система те реализоване препоруке које су се односиле на зајављивање хардверске платформе, лиценцирање и приступ бази података уз кориштење корисничких креденцијала (корисничко име и лозинка), креирање лог записа и резервних копија према процедурама. Међутим, и даље постоји могућност имплементације неких функционалности (нпр. креирање интерфејса између система плата и кадрова) како би унаприједили систем. На наведеном систему је извршена апликативна контрола исправности обрачуна платних листи из 2013. године. Након извршене контроле, констатирамо како су за наведене узорке платне листе исправно креиране.

У међувремену је закључен уговор за набавку новог система плата и персонала. У процесу имплементације дошло је до неусаглашености захтјева и смјерница, што заиста треба добављач имплементирати по овом уговору. Како би се ово превазишло креиран је документ - Пресликавање пословних захтјева, чији је циљ дефинисање обима функција које ће се имплементирати. Потписивање наведеног документа значило би да се прихвата дизајн новог система и начин имплементације нових функционалности. Документ још увијек није усвојен. Ради свега наведеног, дошло је до кашњења у реализацији пројекта, тако да није завршена ни тестна фаза која је према уговору требала бити окончана концем 2013. године. Наводимо и то да је било одређених иницијатива да се убрза имплементација, али исте нису дале резултате, па се пројект и даље налази у предтестној фази. Из наведеног се може закључити како није извјесно да се софтвер постави у продукционо окружење ни у наредних 6 мјесеци. Мишљења смо како је документ око усаглашавања пословних захтјева и функционалности које су предмет уговора требало знатно раније креирати и усвојити, те тако омогућити праводобно извршавање уговора.

Министарство је за унапрјеђење постојећег система плата, као и за повезивање новог система плата, те за унапрјеђење цијелокупног информацијског система, извршило набавку и инсталацију мрежне опреме и повезало додатних девет локација путем SDH мреже.

Како би систем за контролу и евиденцију плата био сигурнији и функционалнији, мишљења смо како треба:

- ***У складу са донесеним процедурама за прављење резервних копија података, и даље вршити креирање и чување истих. Тиме смањити ризик***

функционалности и одрживости система, до имплементације новог рјешења. Вршити периодично тестирање резервних копија података.

- **Размотрити потребе имплементације интерфејса путем кога би се једном уносили персонални подаци за постојеће системе кадрова и плата, имајући у виду имплементацију новог система.**
- **Унаприједити процес управљања и координације пројектима те праводобно предузимати активности, како не би долазило до великог кашњења у реализацији истих. Водећи се тендерском документацијом заузети реалан став о функционалностима које треба имплементирати у новом систему плата и кадрова и усвојити документ – Пресликавање пословних захтјева како би се омогућила имплементација пројекта. Завршити започету процедуру имплементације новог софтвера за плате и персонал.**

Набавка система за маил, колаборацију и управљање документима и имплементацију основне структуре WAN мреже: Имплементација систем за маил, колаборацију и управљање документима започета је у 2007. години, када је потписан уговор који је требао бити реализован у року од 90 радних дана од дана потписивања истог.

Правобранилаштво БиХ је 03.11.2011.године, на основу захтјева Министарства, поднијело тужбу Општинском суду у Сарајеву против добављача с којим је закључен уговор. Правобранилаштво је у међувремену информисало Министарство како је тужени добављач у поступку ликвидације те како треба пратити евентуално отварање стечајног поступка против истог, ради благовремене пријаве потраживања.

Спојни путеви: Министарство не проводи процедуре јавних набавки за спојне (телекомуникацијске) путеве. Раније је (у 2008. години) потписан уговор са сва три доминантна телеком оператера, након чега се повремено креирају анекси уговора с евентуалним измјенама цијена. Важеће ценовнике телеком оператери објављују на својој веб страници, а фактуре с коригираним цијенама праводобно достављају Министарству. Министарство није предузимало радње како би смањило трошкове закупа спојних путева. Нису покушали склапати уговоре на дуже раздобље или искористити број изнајмљених водова, како би добили повољније услове. Раније уговорени закуп терминалне опреме се још увијек плаћа, а није разматрана могућност укидања ових трошкова, што је пракса коју телеком оператери често нуде. Спојни путеви се изнајмљују, како би се путем њих искључиво остварила услуга преноса гласовног промета – VoIP услуга.

Преласком три локације на кориштење VoIP услуге преко SDH мреже, остварене су мјесечне уштеде од око 8.000 KM. У тренутном систему, већ дуже времена постоје још три локације повезане на SDH мрежу, а да се истодобно на истим локацијама плаћа закуп водова. На тим локацијама се користи VoIP услуга преко изнајмљене телекомове мреже, јер није извршено репрограмирање постојећих комутацијских система (централа) како би се омогућио пренос гласа путем SDH мреже. За прелазак на VoIP услугу преко SDH мреже би требало извршити репрограмирање на постојећим централама, што би донијело додатне уштеде од око 6.000 KM на мјесечној разини. Сектор за команду, контролу, комуникације, компјутере и управљање информацијама (Сектор K4) се обраћао Сектору за набавку и логистику са захтјевом за ангажирање стручне фирме која би извршила репрограмирање централа, за што би према процјени требало цца 15.000 KM. Захтјев Сектора K4 није прихваћен, те се и даље плаћају трошкови закупа спојних путева на локацијама гдје је успостављена SDH мрежа. Интересантно је како су уштеде које би се постигле за један мјесец преласком на SDH мрежу, довољне за репрограмирање централа, а да средства за исто већ дуже времена нису осигурана. Напомињемо и то како ће се централе у перспективи свакако морати репрограмирати, те како је у току пројект миграције телефонских централа Ericson, који ће унаприједити систем телефоније у Министарству.

Планирано је да се сви изнајмљени спојни путеви у 2014.години замијене с конекцијама на SDH мрежу. Мрежна опрема је већ набављена и инсталирана на девет локација које су сада повезане на SDH мрежу. Ни једна од девет локација тренутачно нема имплементиран VoIP преко SDH мреже.

Министарство је 12.3.2014.године донијело Одлуку о репрограмирању телефонских комутацијских система, којом су дефинисане локације и термини репрограмирања, као и то да ће се репрограмирање извршити на основу већ закљученог Уговора о набавци услуга сервисирања и одржавања опреме. Према наведеној Одлуци, нису реализоване активности па је у припреми Одлука о измјени Одлуке о репрограмирању којом се пролонгирају рокови реализације. Наведеном одлуком су обухваћене и три локације на којима је још од раније успостављена SDH преносна мрежа.

Мишљења смо како Министарство треба, кроз обнављање уговора, предузети одређене радње (провјерити могућност укидања трошкова закупа терминалне опреме, испитати могућност смањења цијене на количини закупљених водова и сл.) како би смањило трошкове закупа спојних путева.

Такође сматрамо како треба што прије извршити репрограмирање централа на три локације (Чапљина, Тузла, Травник) које су већ дуже вријеме повезане на SDH мрежу, како не би стварали непотребне трошкове за изнајмљивање спојних путева. Даљње репрограмирање треба урадити у складу са Одлуком о репрограмирању телефонских комутацијских система и повезати још шест локација у VoIP систем. Реализацијом пројекта миграције телефонских централа Ericson треба припремити остале локације за увезивање у VoIP систем путем SDH мреже. Планирати и реализирати увезивања и преосталих локацију у VoIP систем путем SDH мреже те тако имплементирати цјеловиту и функционалну мрежу за пренос података и гласа за потребе Министарства.

10. Кореспонденција

Министарство је у остављеном року доставило коментаре на Нацрт извјештаја о ревизији за 2013. годину. Наведена образложења и коментаре на дио налаза нисмо могли прихватити, јер нису дата адекватна образложења нити је приложена релевантна документација која би утицала на измјене налаза у Нацрту извјештаја. Детаљно објашњење коментара који су прихваћени дато је у одговору на достављене коментаре на Нацрт извјештаја о ревизији који је достављен руководству Министарства уз коначно Извјештај о ревизији за 2013. годину.

**Вођа тима за
финансијску ревизију**

Данијел Јозић

**Руководилац Одјељења за
финансијску ревизију**

Муневера Бафтић

Чланови тима:

Наташа Павловић, ревизор

Осман Паћука, ревизор

Славиша Вуковић, ИТ ревизор

Наташа Авдаловић, виши ревизор

Сеида Капо, ревизор

Енес Алић, ревизор

Ивона Козар, помоћни ревизор

**Руководилац Одјељења за
развој, методологију и
контролу квалитете**

Драгољуб Ковинчић

III ПРИЛОГ

ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ И ИЗЈАВА О ОДГОВОРНОСТИМА

Преглед расхода буџета за 2013. годину

Назив институције: Министарство одбране БиХ

Табела I

Опис	Одобрени буџет	Усклађивања буџета	Укупни буџет (2+3)	Извршење буџета	Индекс 5/4
1	2	3	4	5	6
1. Текући издаци	281.655.000	-2.413.782	279.241.218	274.461.130	98
Бруто плате и накнаде	188.550.000	750.000	189.300.000	189.142.748	100
Накнаде трошкова запослених	51.565.000	700.000	52.265.000	52.262.783	100
Путни трошкови	2.778.000	0	2.778.000	2.752.082	99
Издаци телефонских и пошт.услуга	781.000	0	781.000	755.627	97
Издаци за енергију и ком. услуге	8.330.000	-341.490	7.988.510	7.079.908	89
Набавка материјала	11.077.000	-1.542.119	9.534.881	9.520.446	100
Издаци за усл. пријезова и горива	6.038.000	1.439.506	7.477.506	5.671.910	76
Унајмљивање имовине и опреме	186.000	261.500	447.500	398.894	89
Издаци за текуће одржавање	7.866.000	-2.480.170	5.385.830	3.907.001	73
Издаци за осигурање	486.000	-123.795	362.205	362.187	100
Уговорене и друге посебе услуге	3.998.000	-1.077.214	2.920.786	2.607.544	89
2. Капитални издаци	9.413.000	2.113.782	11.526.782	3.414.870	30
Набавка земљишта			0		
Набавка грађевина			0		
Набавка опреме	2.563.000	1.133.782	3.696.782	3.092.019	84
Набавка осталих сталних средстава			0		
Реконструкција и инвест.одржавање	6.850.000	980.000	7.830.000	322.851	4
3. Текући грантови	0	300.000	300.000	300.000	100
Удружење средстава у NATO Trust Fund-пројекат збрињавања отпуштеног персонала ОС БиХ		300.000	300.000	300.000	100
4. Вишегодишња капитална улагања	0	0	0	0	
			0		
5. Новчане донације	0	1.964.618	1.964.618	114.258	0
Донације Владе САД-а		558.706	558.706	0	
Донација пријатељских земаља		103.618	103.618	0	
Средиште за обуку за операције потпоре миру - PSOTS		1.302.294	1.302.294	114.258	
Укупно (1+2+3+4+5)	291.068.000	1.964.618	293.032.618	278.290.258	95

Руководство је Преглед расхода буџета по економским категоријама одобрило дана 28.02. 2013. године

Министар:

Зекеријаш Осмић

Биланс стања на дан 31.12.2013. године

Назив институције: Министарство одбране БиХ

Табела II

Опис	31.12.2012	31.12.2013.	Индекс 3/2
1	2	3	4
1. Готовина, крат. потраживања, разграничења и залихе	1.291.694	1.090.536	84
Новчана средства	140.889	187.034	133
Краткорочна потраживања	1.150.805	903.503	79
Краткорочни пласмани	0	0	
Интерни финансијски односи	0	0	
Залихе	0	0	
Краткорочна разграничења	0	0	
2. Стална средства	48.421.169	51.509.182	106
Стална средства	61.882.670	69.986.119	113
Исправка вриједности	13.461.501	18.476.937	137
Неотписана вриједност сталних средстава	48.421.169	51.509.182	106
Дугорочни пласмани	0	0	
Дугорочна разграничења	0	0	
УКУПНО АКТИВА (1+2)	49.712.863	52.599.719	106

3. Краткорочне обавезе и разграничења	28.478.772	34.911.982	123
Краткорочне текуће обавезе	6.016.411	7.352.669	122
Краткорочни кредити и зајмови	0	0	
Обавезе према запосленима	19.243.787	20.217.074	105
Интерни финансијски односи	0	0	
Краткорочна разграничења	3.218.574	7.342.239	228
4. Дугорочне обавезе и разграничења	0	0	
Дугорочни кредити и зајмови	0	0	
Остале дугорочне обавезе	0	0	
Дугорочна разграничења	0	0	
5. Извори средстава	48.421.169	51.509.182	106
Извори средстава	48.421.169	51.509.182	106
Остали извори средстава	0	0	
Нераспоређени вишак прихода/расхода	0	0	

УКУПНО ПАСИВА (3+4+5)	76.899.941	86.421.165	112
------------------------------	-------------------	-------------------	------------

Напомена: Правилником о финансијском извјештавању институција Босне и Херцеговине, чл.8. став 4., напоменуто је да биланс стања буџетских корисника неће бити уравнотежен (актива једнака пасиви) због програмски успостављеног система Главне књиге, док ће биланс стања који ради Министарство финансија и трезора на нивоу Буџета институција Босне и Херцеговине за текућу годину бити уравнотежен.

Руководство је Биланс стања одобрило дана 28.02. 2013. године

Министар:
Зекеријаш Осмић

Изјава о одговорностима руководства

Међународни стандард врховних ревизионих институција (ISSAI 1580) предвиђа да ревизор треба да добије одговарајућу изјаву од руководства институције као доказ да руководство признаје своју одговорност за објективно приказивање финансијских извјештаја сагласно мјеродавном оквиру финансијског извјештавања, те да је одобрило финансијске извјештаје.

Руководство **Министарства одбране Босне и Херцеговине** (у даљем тексту: Министарство) дужно је да осигура да финансијски извјештаји за 2013. годину буду израђени у складу са Законом о финансирању институција БиХ („Службени гласник БиХ број 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), Правилником о финансијском извјештавању институција БиХ (Службени гласник БиХ број 33/07 и 16/10 и протокол Министарства финансија и трезора број: 01-05-02-1-656-1712 од 23.01.2012. године) и Правилником о рачуноводству са рачуноводственим политикама и процедурама за кориснике буџета институција БиХ (протокол Министарства финансија и трезора БиХ број: 01-08-02-1-644-1/12 од 20.01.2012. године). Руководство је такође обавезно да поступа у складу са Законом о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2013. годину (Службени гласник БиХ број 100/12) и пратећим упутствима, објашњењима и смјерницама које доноси Министарство финансија и трезора БиХ, као и осталим законима у Босни и Херцеговини, тако да финансијски извјештаји дају фер и истинит приказ финансијског стања Министарства.

При састављању таквих финансијских извјештаја одговорности руководства обухватају гаранције:

- да је осмишљен и да се примјењује и одржава систем интерних контрола који је релевантан за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја;
- да финансијски извјештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе;
- да финансијски извјештаји садрже све релевантне податке и анализе извршења буџета, као и податке о систему интерних контрола и реализацији препорука ревизије.
- да се у пословању примјењују важећи законски и други релевантни прописи;

Руководство је такође одговорно за чување имовине и ресурса од губитака, па стога и за предузимање одговарајућих мјера да би се спријечиле и откриле проневере и остале незаконитости.

Датум, 23.04.2013. године

Министар

Зекеријаш Осмић